

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C A L E A	Credința și dragostea dinții	C R E D I N Ț A
	Botezul - moarte și înviere cu Hristos – <i>ÎPS Iosif Pop / 5</i>	
	Botezul - început al vieții celei noi în Hristos – <i>Pr. Prof. Drd. Cristian Mihoc / 9</i>	
A D E V Ă R U L	Ne înnoim Botezul prin slujbele Bisericii – <i>Pr. Ion Tărcuță / 32</i>	N Ă D E J D E A
	Vindecarea sufletului. Rugăciune, înfrânare și iubire	
	Mântuirea omului este o luptă și o transformare – <i>Bogdan Mateiuc / 39</i>	
V I A Ț A	Piramida lui Maslow și procesul desăvârșirii creștine – <i>Pr. Ciprian Bălbă / 53</i>	D R A G O S T E A
	Trebuie să știi să mori și să înviezi în fiecare zi – <i>interviu cu Părintele Arsenie Papacioc / 58</i>	
	Biserica și lumea vremurilor din urmă	
	Veșmânt și înveșmântare – <i>Bogdan Balint / 65</i>	
	Harul Duhului Sfânt, singura armă a credincioșilor împotriva lui Antihrist și a înaintemergătorilor lui – <i>ÎPS Hierotheos Vlahos / 69</i>	
	Importanța educației creștine – <i>Ion Banu / 75</i>	
	Încercări de maghiarizare a românilor ardeleni prin Biserica Greco-Catolică. Episcopia Greco-Catolică de Hajdudorog și consecințele ei în istoria românilor din Ardeal și Ungaria – <i>Ierom. Eftimie Mitra / 81</i>	

Poruncă nouă vă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul (In. 13, 34)

Faceți cunoscută

“PORUNCA IUBIRII”

tuturor oamenilor!

N-am venit să stric Legea ci să o plinesc (Mt. 5: 17).

Iubirea aproapelui este plinirea Legii (Rom. 13:10)

Fiți dumnezei!

Sfântul Nicolae Velimirovici

Fă binele și-l îngroapă sub piatră,
iar binele își va face limbă din piatra aceea
și va vesti lumii.
Dacă ești în temniță pentru dreptate,
toate stelele vor străluci deasupra
închisorii tale și vor lucra
pentru libertatea ta.
Dacă ești la spânzurătoare pentru dreptate,
toate cerurile se vor amesteca între ele
și vor lucra la prefacerea morții tale în viață.
Fii om – este puțin spus.
Fiți dumnezei, zice Sfânta Scriptură.
Fii om – este un țel simplu.
Fiți dumnezei, acesta este țelul cel mai mare.
Dacă veți flămânzi, nici un țel nu vă va sătura,
în afară de cel mare.
Cei ce vă șoptesc la ureche să fiți oameni,
de fapt, vă șoptesc să fiți ceea ce este
prea puțin diferit de ceea ce sunteți.
Iar Dumnezeu, prin credința din voi,
vă șopteste taina cea mai înaltă și
cea mai dragă: fiți dumnezei!
Și ceva mai mult și mai înalt
decât aceasta nici nu se poate spune.
Dincolo de aceasta cuvintele se pierd,
iar tăcerea devine vorbitoare.

(din Învățăături despre Bine și Rău)

Credința și dragostea dintâi

“Dar am împotriva ta că ți-ai părăsit dragostea dintâi. Adu-ți aminte de unde ai căzut și pocăiește-te...” - Ap.2,4

Să redescoperim Botezul!

Înțelegând importanța Botezului creștin ca baie a nașterii din nou, ca moarte și înviere cu Hristos la o viață nouă în lumina Harului Duhului Sfânt și luând aminte la îndemnul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca anul acesta să aprofundăm tema Botezului și a Cununiei, ne-am gândit ca acest număr al revistei noastre să-l dedicăm, în mare parte, Sfântului Botez. Sperăm ca materialele propuse spre lectură să vă aducă folos duhovnicesc și să vă determine să trăiți viața de acum ca oameni noi, cu principii de viață creștine și implicați tot mai mult în viața Bisericii lui Hristos.

Botezul, moarte și înviere cu Hristos

***Înaltpreasfințitul Iosif Pop,
Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale***

Preacucernice Părinte, iubiți credincioși, Hristos a înviat!

Învierea Domnului este în inima credinței noastre creștine, fiind considerată și trăită de noi toți ca Sărbătoarea sărbătorilor, Bucuria mai presus de orice bucurie. Aceasta este ziua în care primim ca oameni muritori nădejdea LUMINII mai presus de orice lumină, Mângâierea ÎNVIERII care este mai presus de orice mângâiere omenească, Vestea

cea bună adusă nouă de către îngerii care străjuiau Mormântul gol la venirea femeilor mironosițe, veste care a bucurat și cutremurat deopotrivă Cerul și pământul, îngerii și oamenii: că Domnul Hristos nu mai este în mormânt, a înviat, BIRUIND MOARTEA ȘI IADUL. Odată cu El și noi am câștigat veșnicia, am devenit moștenitori a ceea ce El dobândește pentru noi, ÎNVIEREA și VIAȚA !

De-a lungul vieții noastre pământești Hristos caută să ne facă părtași biruinței Lui asupra morții, să ne unească cu Sine, să ne smulgă de sub puterea celui rău, răscumpărându-ne din păcat și din moarte prin iertarea pe care ne-a adus-o prin lumina Crucii Sale. Domnul caută să ne facă casnici ai lui Dumnezeu și împreună-viețuitori cu El, prin învierea cea din morți. Toate darurile acestea Hristos le-a lăsat pentru noi în Botez: „De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 5).

În Botez Hristos ne împărtășește toată viața Lui, tot ceea ce a trăit fiind pe pământ cu noi oamenii. Ne împărtășește însă și ceea ce a dobândit pentru noi mai presus de această viață și de această lume, adică Cerul, brațele Părintelui Ceresc, ele însele fiindu-ne deschise prin Întruparea, Patimile, Moartea, Învierea și Înălțarea Lui la Cer. Trimițând pe Duhul Sfânt în lume, prin El, Hristos Cel Înviat ne caută, dar nu ne poate întâlni decât dacă și noi ieșim în căutarea Lui, dacă Îl dorim și Îl așteptăm, dacă-L primim în inima noastră și credem că El Însuși ne are și ne poartă în Sine, în inima Lui plină de infinită iubire pentru fiecare.

Fii adoptivi ai Tatălui și frați ai lui Hristos

Iubiți frați și surori, locul și momentul în care are loc Unirea noastră deplină cu Hristos este în Taina Sfântului Botez, în Biserică. Botezul este precedat de lepădarea de cel rău și toate ale lui, de tot ceea ce ne poate împiedeca să ne unim cu Cel Mort și Înviat. Îl binecuvântăm apoi pe Părintele Ceresc, Care atât de mult ne-a iubit, „încât pe Unul Născut Fiul Său a dat, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 6), și care „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (slujba Sf.

Botez). Nimeni dintre cei născuți pe pământ nu este exclus de la cunoașterea Adevărului și de la mântuire.

La Sfântul Botez, după ce primim să ne unim cu Hristos, ajungem în inima bisericii – icoană a Împărăției Lui gătită nouă încă de acum și de aici. Acolo, în apele cristelniței, Hristos ne va naște din nou, din apă și din Duhul Sfânt, ca o nouă creație, o nouă facere. La această nouă facere a noastră lucrează Cuvântul lui Dumnezeu, Fiul Cel Unul Născut împreună și cu Duhul Sfânt, din voia Tatălui, făcându-ne fii adoptivi ai Tatălui și frați ai lui Hristos, născuți din Duhul, duhovnicești, căci „ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din Duh, duh este.” (Ioan 3, 6). Când Dumnezeu l-a creat pe Adam, i-a dat suflet și viață. Acum, prin botez, omul „este umplut de Duh viu” (cf 1 Corinteni 15, 45), ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

La Botez, Fiul împreună cu Duhul Sfânt ne prezintă ca pe o nouă făptură Părintelui Ceresc, ca fii ai Lui, prin înfiere, înscriși în Cartea Vieții, primiți la sânul Tatălui. Părintele Însuși atunci, împreună cu Fiul și cu Duhul Sfânt, Se sălășluiește în cel botezat, care devine lăcaș al Sfintei Treimi (cf Ioan 14, 17 și 23).

Prin afundarea în apa Botezului trăim și primim în noi Moartea și Învierea lui Hristos, ne facem părtași lor. Apa Botezului este deci în același timp moarte și înviere a noastră cu Hristos. Sfântul Apostol Pavel spune că „ne-am îmbrăcat cu El în moarte, prin Botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții, căci dacă am fost altoiți pe El prin asemănarea morții Lui, atunci vom fi părtași și ai învierii Lui” (Romani 6, 4-6). Iată în ce fel „Botezul este pentru noi mormânt și înviere” după cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur (în catehezele sale baptismale), „se îngroapă omul vechi dimpreună cu păcatul și învie cel nou, înnoit după chipul Celui ce l-a zidit. Ne dezbrăcăm și ne îmbrăcăm. Dezbrăcăm vechea haină, cea întinată de mulțimea păcatelor, îmbrăcăm pe cea nouă, curățită de orice pată. Îl îmbrăcăm pe Însuși Hristos. «Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat» (Gal 3, 27)”. Noi înșine, deci, murim în Botez păcatului, înviind om nou cu Hristos. Astfel Dumnezeu lucrează în noi înnoirea

firii celei muritoare, care devine, prin Învierea lui Hristos împărtășită nouă în botez, veșnică.

Roadele Botezului în viața noastră de fiecare zi

Iubiți credincioși, anul acesta Biserica ne îndeamnă să ne gândim mai mult la propriul nostru Botez și la roadelile lui în viața noastră de fiecare zi. Prima roadă este eliberarea de sub jugul fricii de moarte, biruită acum de Hristos prin Moartea și Învierea Lui. Atunci când în familie se naște un copil, este mare bucurie, dar și tristețe în același timp. Bucurie – pentru că părinții își văd roadă iubirii lor, că se fac părtași darului lui Dumnezeu de a fi împreună-creatori cu El, Cel ce a pus și puterea de a da viață din viața lor, copiilor. Tristețe – pentru că cel care se naște, se naște spre a muri.

„Om nenorocit ce sunt! Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia?” (Romani 7, 24) am putea striga și noi împreună cu Sfântul Apostol Pavel! Dar iată că izbăvirea vine prin Hristos, în această noapte sfântă, când El Se ridică din mormânt și din moarte, ridicând tot neamul omenesc Împreună cu El. Acum noi putem răspunde tot cu Apostolul Pavel, cu bucuria și lumina vieții regăsite în Înviere: „Mulțumim lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru!” (Romani 7, 25), pentru că „Cel ce a înviat pe Hristos Iisus din morți va face vii și trupurile noastre cele muritoare, prin Duhul Său care locuiește în noi” (Romani 8, 11) și pe care l-am primit la Botez. Botezul, iubiți frați și surori, nu poate fi înlocuit cu nimic din lumea aceasta. El este nașterea din nou, întru Împărăția și Viața gătită nouă de Domnul Hristos Cel Înviat.

Această noapte plină de lumina Învierii să vă întărească pe toți în credință, în facerea de bine și dragostea către aproapele, să vă lumineze zilele vieții în lumea aceasta, să vă umple de bucurie și nădejde, pentru că suntem încredințați din nou, și în această zi, că viața, în Iisus Hristos, este mai tare decât moartea. Hristos a înviat !

*(Scrisoare pastorală la praznicul Învierii Domnului, 2011,
sursa: www.mitropolia.eu)*

Constatăm astăzi că pentru foarte mulți dintre frații noștri creștini, Botezul pe care l-au primit în pruncie nu are nicio însemnătate. Mai mult decât atât, marea majoritate a părinților creștini își aduc copii la Botez doar din obicei, pentru a îndeplini o formalitate, pierzând din vedere Taina unirii cu Hristos și a împărtășirii Duhului Sfânt pentru a începe și a trăi o viață nouă cu Hristos. Studiul părintelui profesor Cristian Mihoc, adânc ancorat în scrierile Noului Testament, ne face conștienți de ceea ce se întâmplă cu noi la Botez și ne ajută să înțelegem care este însemnătatea Botezului în viața noastră, care sunt efectele și roadele lui pe care le așteaptă Dumnezeu de la noi.

Botezul - început al vieții celei noi în Hristos

Pr. prof. drd. Cristian-Constantin Mihoc

Actul prin care ia naștere „omul cel nou” este identic cu cel al intrării în Trupul Cel tainic al Domnului (Biserica): Sfântul Botez. Acesta este temelia și izvorul vieții în Hristos. El face intrarea omului în Împărăția harului și, deci, în Biserica lui Hristos. Ca încorporare în Hristos, Capul Bisericii, Botezul este începutul relației și comuniunii noastre personale cu Hristos, care se adâncește și crește prin celelalte Sfinte Taine.

Fără intrarea în Biserică prin Botez, nu avem Duhul

Prin Taina Botezului, instituită de Mântuitorul, omul care crede în Hristos se naște din apă și din Duh la viața cea adevărată și devine membru al Bisericii.¹ Astfel, Botezul este văzut ca o nouă naștere, ca o naștere duhovnicească care are loc după nașterea cea trupească. Prin această nouă naștere, „omul iese la o existență cu totul nouă”.² Despre nașterea din nou ne vorbește Însuși Domnul Hristos: „De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă Împărăția lui Dumnezeu”

sau „Adevărat, adevărat zic ție, de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 3; 5).

Cuvântul „Duh” desemnează aici pe cea de-a treia Persoană a Sfintei Treimi. Nașterea trupească a omului poate atrage după sine o viațuire trupească, căci „ce se naște din trup, trup este”, dar nașterea duhovnicească este renașterea aceleiași persoane omenești în zone de suflare a Duhului, care garantează perpetuarea sufletelor omenești, căci „Duhul face viu”. El e principiul vital prin excelență. Locuirea în noi a Duhului este și ea datorită unei acțiuni precise; fără intrarea în Biserică, nu avem Duhul; iar intrarea se face prin Taina Botezului. Sfântul Duh, aflător în lume, trebuie să-și întindă suflarea de viață și în interiorul noului purtător de Adam, ori aceasta se face prin baia Botezului.³

Baia Botezului este începutul și temelia vieții în Hristos

Sfântul Nicolae Cabasila, în cunoscuta sa lucrare *Despre viața în Hristos* surprinde, în câteva cuvinte pline de substrat duhovnicesc, această idee cum că Botezul este nașterea în viața cea nouă în Hristos și este, deci, prima condiție pentru cei ce doresc a duce o viață în Hristos, o viață nouă, duhovnicească: „A primi Botezul înseamnă să te naști întru Hristos, să începi o viață nouă sau să fii adus la viață din nimic... Botezul este Taina cea dintâi pe care o primim înaintea celorlalte și ne sădește în suflet viața cea nouă”. Iar în alt loc zice „că baia Botezului este începutul și temelia vieții în Hristos, se vede de acolo că Însuși Mântuitorul, ca să arate până unde S-a pogorât, a primit, întâi de toate, Botezul”.⁴

Pentru a arăta că această naștere din nou este absolut necesară pentru mântuire, Sf. Chiril al Ierusalimului spune că „nu are harul desăvârșit nici cel care este afundat numai în apă, dar n-a fost învrednicit cu Duhul, și nici nu va intra în Împărăția Cerurilor unul, oricât de virtuos ar fi în fapte, dacă nu va primi, prin apă, pecetea”.⁵ Când vorbim, însă, despre „o naștere din nou”, nu trebuie să o înțelegem în sens

trupesc, așa cum a înțeles-o Nicodim, ci spiritual, ca pe o naștere duhovnicească, de sus, de la Dumnezeu, „din apă și din Duh” (In 3,5). În aceste cuvinte, Domnul se referă la o prefacere profundă a noastră prin lucrarea lui Dumnezeu, de care depinde mântuirea noastră.⁶

*Întreaga ființă a omului se rezidește cu puterea
Duhului Sfânt prin Botez*

Sfântul Botez, fiind o renaștere sau o naștere din nou, din apă și din Duh, îl putem numi ca fiind o nouă creație. E vorba de recrearea celui ce primește Botezul, acesta fiind restaurat la frumusețea cea de la început prin puterea și după chipul lui Hristos Cel răstignit și preamărit.⁷ Sf. Ioan Gură de Aur, comparând prima creație – din care omul este fiul lui Dumnezeu în chip creatural – cu cea de-a doua creație (naștere) harică sau sacramentală, spune că nici una nici alta nu pot fi înțelese decât prin credință.⁸ Această recreare, însă, a fost posibilă numai ca urmare a milostivirii lui Dumnezeu și numai după întemeierea Bisericii prin Fiul Său întrupat, mort și înviat, deci „prin învierea lui Iisus Hristos din morți”. Căci dacă la creație „toate prin El s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut, din ce s-a făcut” (In 1,3), era firesc ca și „creația a doua” sau „nașterea de sus” să fie tot prin El, Cuvântul lui Dumnezeu întrupat și proslăvit.

Botezul ca „naștere de sus” rezidește întreaga ființă a omului cu puterea Duhului Sfânt, după asemănarea cu umanitatea lui Hristos.⁹ Astfel cel botezat – zice Sf. Vasile cel Mare „este reînnoit fără a fi topit din nou, este recreat fără a fi sfârșat, este tămăduit fără a fi fost încercat prin durere, este renăscut fără mamă, și cel care era stricat și întinat de plăcerile vicleniei, este plin de sevă, a întinerit și a revenit la adevărata floare a tinereții”.¹⁰

Un text biblic în care Botezul este prezentat ca rezidire a omului se găsește în Epistola Sf. Ap. Pavel către Tit: „El ne-a mântuit nu din faptele cele întru dreptate, săvârșite de noi, ci după a Lui îndurare, prin baia nașterii celei de-a doua și prin înnoirea Duhului Sfânt, pe Care L-a vărsat peste noi din belșug, prin Iisus Hristos, Mântuitorul

nostru, ca îndreptându-ne prin harul lui, să ne facem, după nădejde, moștenitorii vieții celei veșnice” (Tit 3, 5-7). Sf. Ioan Gură de Aur, explicând această expresie – „baie a nașterii celei de-a doua”, vede Botezul ca o recreare a celui botezat recurgând și la o comparație: „Vai! Cât eram cufundați în răutate, încât nu puteam a ne îndrepta, ci am avut nevoie de renaștere, și aceasta este nașterea din nou. După cum se petrece cu o casă putredă, când nimeni nu mai pune vreo proptea, și nici că mai pune ca legătură cu clădirea veche ceva nou, ci dărâamând-o până la temelie o ridică astfel din nou și o reface, tot așa a făcut și Dumnezeu. Nu ne-a reparat, așa zicând, ci ne-a făcut din nou, căci aceasta vrea să zică și expresia «și a înnoirii Duhului Sfânt», adică ne-a făcut noi ca din capul locului. Cum? Prin Duhul Sfânt.”¹¹

Cine se botează devine un om cu totul nou

Trebuie să mai remarcăm și faptul că Botezul reprezintă nu nașterea unui om care n-a mai fost, ci nașterea din nou a aceluiași (Tit 3, 5), adică a unui om care a existat și înainte. Dar pentru ca omul născut a doua oară să nu mai adauge celui dinainte, trebuie ca omul cel vechi să moară; „nașterea lui din nou, urmează morții omului născut înainte, din trup”.¹² Nașterea din nou, prin Botez, a omului, este condiția vederii Împărăției lui Dumnezeu (Ioan 3, 3; 5), spălare a păcatelor, chemare a numelui lui Dumnezeu (Faptele Apostolilor 22, 16), umblare „întru înnoirea vieții” (Romani 6, 3), viață pentru Dumnezeu în Hristos Iisus, Domnul nostru (Romani 6, 11) și în har (Romani 6, 14), îndreptare în numele Domnului nostru Iisus Hristos (I Corinteni 6, 11), îmbrăcare întru Hristos (Galateni 3, 27), deschidere a cugetului bun către Dumnezeu prin învierea lui Hristos.¹³

Așadar, Botezul este renaștere, este începutul unei noi vieți. „Cine se botează devine un om nou, cu totul nou, cu un nou principiu de viață, cu un nou drum în viață și cu o nouă țință a vieții. Cum se petrece acest eveniment hotărâtor pentru viața noastră? El se petrece așa: noi n-avem nici idee de faptul că se întâmplă ceva cu noi. Mulți creștini

nu ajung la conștiința propriei lor renașteri nici mai târziu. Primii creștini aveau foarte vie această conștiință firească. Pentru ei, pasul de la omul cel vechi, păgân și păcătos, la omul cel nou, liber și fără de păcat, a fost o experiență trăită cu inima plină de bucurie și așteptată cu dor neistovit. Ei știau la ce se gândea Apostolul. Ei cunoșteau omul cel vechi și pe omul cel nou deopotrivă. Și știau care e deosebirea între ei.”¹⁴

Astfel, Sf. Ap. Pavel, când folosește expresia „baia nașterii celei de a doua”, o folosește în sensul unei renașteri spirituale, a unei renunțări totale a ceea ce reprezintă trecutul, ce amintește de păcat. Suntem renăscuți prin Cuvântul lui Dumnezeu (I Petru 2, 23) și prin Duhul Sfânt, care exclude păcatul, și am devenit cetățeni ai cerului, care s-a deschis pentru noi prin Iisus Hristos (Filipeni 3, 20; Evrei 12, 22). Prin intermediul Botezului, creștinul rupe cu trecutul și face începutul unui lung proces de înnoire, care marchează un continuu progres.¹⁵

Botezul – moarte și înviere împreună cu Hristos

Renașterea la această viață nouă în Hristos are ca o condiție esențială moartea. Viața și moartea sunt, pentru Sf. Ap. Pavel, două noțiuni corelative; viața în toată plenitudinea ei înseamnă participarea la fericirea cerească în și cu Hristos, iar moartea semnifică separarea veșnică de Hristos.¹⁶ Astfel, pe lângă aspectul Botezului ca naștere împreună cu Hristos la o viață nouă, mai trebuie să scoatem în relief și aspectul lui de îngropare cu Hristos și ridicare la o viață ce ne duce la înviere.

Cel dintâi care a pus în relief acest aspect al Botezului a fost, desigur, Sf. Ap. Pavel: „Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? Deci ne-am îngropat cu El, în moarte, prin Botez, pentru ca precum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții. Căci dacă am fost altoiți pe El prin asemănarea morții Lui, atunci vom fi părtași și ai Învierii Lui” (Romani 6, 3-5). Aceeași idee e reluată de Sf. Ap. Pavel și în Epistola către Coloseni: „Îngropați fiind împreună cu El ați și înviat

prin credința în lucrarea lui Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe El din morți. Iar pe voi care erați morți în fărădelegile și în netăierea împrejur a trupului vostru, v-a făcut vii, împreună cu Sine, iertându-ne toate greșelile (Coloseni 2, 12-13).

*Numai împărtășindu-ne de moartea și de Învierea Sa
prin Botez ieșim din robia păcatului*

Sf. Ioan Hrisostom, tâlcuind acest text, spune: „Dară ce va să zică *întru moartea Lui ne-am botezat*? Adică murim și noi atunci ca și Dânsul, căci Botezul este crucea pe care ne răstignim. După cum la Hristos a fost crucea și mormântul, același fapt se petrece și cu noi la botez, deși nu în același mod, căci El a murit în corp și a fost înmormântat, noi amândouă acestea (moartea și înmormântarea) le avem în păcat. De aceea el nu zice *împreună odrăsliți ne-am făcut cu moartea*, ci *de vreme ce împreună odrăsliți ne-am făcut cu asemănarea morții Lui* (Rom 6,5). Moartea este și aceasta ca și aceea, însă nu este și același subiect, căci moartea lui Hristos a fost aceea a trupului, pe când moartea noastră este cea a păcatului. După cum moartea aceea a fost adevărată, tot așa de adevărată este și aceasta. Dar, deși este adevărată, totuși se cere și din partea noastră conlucrare, pentru care și zice *Că în ce chip S-a sculat Hristos din morți prin slava Tatălui, așa și noi întru înnoirea vieții să umblăm*. Botezul a fost și pentru tine și cruce, și mormânt, și fiindcă acesta e potrivit cu Dânsul. Și dacă prin moarte și îngropare te-ai făcut părtaș cu Dânsul, apoi cu atât mai mult te vei face prin înviere și viață.”¹⁷

„Voi ați murit și viața voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu” (Col 3,3), ne spune Sf. Ap. Pavel, dezvăluindu-ne marea taină a unirii mistice cu Hristos, care nu constă într-o participare simbolică la viața lui Hristos, ci într-o împreună trăire în mod real a morții și Învierii Lui. Începutul unirii se află ascuns în marea taină a asemănării morții Lui, exprimată atât de plastic de Sf. Ap. Pavel, prin lucrarea altoirii, căci „cei răsădiți întru asemănarea morții – ne spune Sf. Vasile cel Mare – cu adevărat vom învia împreună cu Hristos (căci

planta ce urmează să răsară este la fel cu cea semănată”¹⁸.

Botezul creștin este, deci, un eveniment pascal și un sacrament pascal. El îl face pe credincios să participe în mod real și efectiv la moartea și învierea lui Hristos.

Acest dublu aspect al Botezului de a fi în același timp și moarte și înviere în Hristos, este esențial. Numai prin moartea și învierea lui Hristos poate fi izbăvit omul de păcat și născut la o viață nouă. „Botezul nu are nici o eficacitate în sine, ci doar ca participare la lucrarea mântuitoare a Domnului. În Botez deci, există o convergență, cea a trecutului și a viitorului, cea a luptei care se pregătește să înceapă dar și a izbânzii care determină și încununează întreaga existență creștină, cea a curățirii și a iertării, cea a lepădării de satana și a alipirii de Hristos”¹⁹. Prin afundarea în apă și Duh, facem corp comun cu Hristos, suntem răstigniți și înviem împreună cu El pentru a moșteni Împărăția împreună cu El.²⁰ Botezul înseamnă moartea omului vechi din noi, răstignirea lui împreună cu Hristos, pentru ca trupul păcatului să fie nimic: „Cunoscând aceasta că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului, pentru a nu mai fi robi ai păcatului. Căci Cel care a murit a fost curățit de păcat. Iar dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom și viețui împreună cu El.

*În apa Botezului ne cufundăm ca într-un mormânt
și ne ridicăm în slava Învierii.*

Prin Botez participăm la adevăratele patimi ale lui Iisus Hristos, iar îngroparea omului celui vechi mai înseamnă, pe lângă îngroparea păcatului, și detronarea eului celui vechi din ființa noastră și instalarea în locul lui a lui Hristos. Murind acel eu păcătos, izvorul vieții noastre devine Hristos. De aceea Apostolul poate să afirme că „Hristos trăiește în mine” (Galateni 2, 20).²¹ Omul vechi este acel om păcătos, adică omul stăpânit de poftile trupului său. Acesta prin Botez a fost desființat, a fost dezbrăcat împreună cu faptele lui (Coloseni 3, 9), a devenit un om nou care se înnoiește după chipul Celui ca l-a zidit (Coloseni

3, 10). Botezul, însă, nu este numai moarte și îngropare cu Hristos, ci și înviere cu Hristos. Este așa după cum am spus „o împreună moarte și înviere”. Este înviere pentru că prin Botez apare pentru prima dată în omul concret viața cea adevărată, după moartea în care a trăit.

Botezul este considerat și ca naștere din nou a omului, ca o a doua naștere a lui la o viață nouă, sau ca naștere a lui Hristos în el, „căci scufundându-se în apă – zice Sf. Nicolae Cabasila – îți pierzi urma și lași să se înțeleagă că ai ajuns să te lipsești de viața din aer. Iar a te lipsi de viață e tot una cu a muri. Când, peste câteva clipe, te-ai ridicat iarăși la suprafața apei, ajungând din nou la lumină, înseamnă că însetezi fierbinte după altă viață, iar după ce ai dobândit-o, trăiești numai pentru ea.”²² Noi ne naștem din nou în Hristos, care a murit și a înviat pentru noi, participând la moartea și învierea Lui. Murind noi și înviind pentru prima dată cu El, ne naștem în El sau El se naște în noi.²³ Botezul este o „naștere – înviere”. În apa botezului ne cufundăm ca într-un mormânt și ne ridicăm în slava învierii.

*Numai prin lucrarea Duhului Sfânt se realizează
învierea la viața cea nouă în Hristos*

Cât privește expresia „că precum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui”, Sf. Grigorie Teologul spune că Apostolul folosește aici „slava” în loc de „dumnezeirea”. Că adică Hristos a înviat prin Sine Însuși și prin dumnezeirea Sa (căci Fiul este slava Tatălui). Iar înțelesul expresiei „așa să umblăm și noi într-un înnoirea vieții” este că noi vom învia (prin Botez) cu altă înviere, cu viețuirea cea nouă, înviere sacramentală, „arvună” a învierii celei de apoi și cu trupul.²⁴

Comparând roada îngropării lui Hristos și a celui mort prin afundare în apa Botezului, Sfântul Ioan Gură de Aur spune că „îngroparea lui Hristos a adus lumii mântuirea, iar trupul nostru îngropat prin Botez a produs ca roadă dreptatea, sfințirea, învierea, înfierea și miile de bunătăți (aici) și ne va aduce la urmă și darul învierii din morți”.²⁵ Sf. Grigorie de Nyssa consideră, ca și Sf. Ap. Pavel, că Botezul este

moarte și înviere cu Hristos. În Botez urmărim simbolic moartea și învierea lui Hristos. „Primind Botezul în vederea urmării Domnului nostru, Dascălul și Călăuza, noi nu ne îngropăm în pământ (pentru că acesta acoperă pe cel care este cu adevărat mort, ca să acopere boala și stricăciunea naturii noastre), ci apropiindu-ne de apă, element înrudit cu pământul, ne acoperim pe noi înșine cu ea, după cum a făcut-o și Domnul în pământ, și făcând aceasta de trei ori, închipuim bucuria Învierii cea după trei zile; și noi facem aceasta, primind în liniște Taina și invocând cele trei ipostasuri în care am crezut, în care nădăjduim și de care depinde faptul că existăm acum și faptul că vom fi și după aceea.”²⁶

Trebuie să avem conștiința, așadar, că la Botez am primit pârga omului nou și că toate eforturile noastre duhovnicești sunt alimentate de energia inepuizabilă a acestui izvor.²⁷ La Botez noi primim harul Sf. Duh. Astfel cel care îi încorporează pe oameni în Hristos, făcându-i prin aceasta mădulare ale Trupului Său este Duhul Sfânt. Numai prin lucrarea și puterea Duhului Sfânt, deci, se realizează această înviere la viața cea nouă în Hristos.

După Botez nu mai păcătuim ca niște robi, ci cu voia noastră ca niște oameni liberi.

Prin Botez Hristos m-a scos cu sila din robie desființând păcatul prin Cruce. După Botez însă, noi nu mai suntem robiți de păcat împotriva voinței, căci acesta ne dă posibilitatea, adică libertatea, de a nu ne întoarce în păcat. Înainte de Botez noi pătimeam de silă sub robia păcatului, dar după acesta putem păcătui, dar nu mai păcătuim ca niște robi, ci cu voia noastră ca niște oameni liberi. Însă libertatea căpătată nu înseamnă neputința de a păcătui, ci posibilitatea reală de a face bine ca fapte libere.

Deși Botezul șterge definitiv păcatul strămoșesc, totuși posibilitatea de a păcătui rămâne, cu singura deosebire că pricina acestui păcat este acum voința noastră, deoarece voia noastră liberă poate să intre din nou în legătura din care a fost dezlegat. În mod paradoxal,

păcatul după Botez este semnul unei libertăți curățate, al unei împătimiri libere.²⁸ Aceeași idee e redată și de Sf. Marcu Ascetul, care spune clar că „după botez nu păcătuim din necesitatea firii, ci din buna plăcere a voinței, așadar păcătuim cu vină și, deci, suntem responsabili de păcat.”²⁹

Ceea ce trebuie să reținem însă e faptul că Botezul nu ne face neschimbători sau incapabili de păcat, căci deși păcatul e scos din cămările sufletului prin această baie a sfințeniei totuși Botezul nu preschimbă posibilitatea voinței de a hotărî în două direcții opuse. În noi rămâne caracterul pătimitor. Desigur, prin Botez și voința a fost curățită și întărită încât omul nou este un om superior din punct de vedere voluntar.

Cu toate acestea, Botezul n-a distrus aplecarea voinței spre rău, din care pricină creștinul se poate preda iarăși în robia păcatului. Așadar cei botezați nu mai sunt ținuti sub osânda protopărinților fără o vină proprie, deoarece moartea nu-i stăpânește decât pentru necredința sau neascultarea proprie. Cine păcătuiește acum, păcătuiește prin necredința personală, încât nici Adam, nici Taina Botezului nu trebuie învinuiți pentru păcatele care au pricină în voia noastră.

Teologia ortodoxă învață că prin harul Sf. Botez creștinul a devenit un nou Adam și nu mai lucrează nimic din cel vechi în mod necesar. E vorba deci de o putere dumnezeiască naturală sub influența căreia creștinul poate să devină un om îndumnezeit.³⁰ Moartea față de păcat e progresivă,³¹ fiindcă înclinarea spre rău subzistă deci chiar și în omul renăscut la viața cea nouă în Hristos: “Căci nu fac binele pe care-l voiesc ci răul pe care nu-l voiesc pe acela îl săvârșesc”.

Omul interior este prins – după Sf. Ap. Pavel – între aceste două tendințe: binele pe care vrea să-l săvârșească și răul spre care-l mână „legea trupului”, adică poftele care nu au fost desființate definitiv prin Botez, ci doar reduse la inactivitate (Romani 6, 10). Acest caracter pătimitor poate fi biruit de cel încorporat în Hristos, cu ajutorul harului și al virtuților.³²

*Botezul și înfierea creștină*³³

Botezul are ca efect și înfierea creștină, iar Sfântul Chiril al Ierusalimului zice: „Nimeni să nu socotească că Botezul dă numai iertarea păcatelor, fiindcă Botezul dă și harul înfierii. Botezul este curățirea de păcate, pricinuitoarea darului Sfântului Duh și antitipul patimilor lui Hristos.³⁴ Am spune, așadar, că Botezul este o condiție a înfierii creștine, iar înfierea este roada Botezului. Numai prin înfiere, numai ca fii ai lui Dumnezeu suntem „împreună cetățeni cu Sfinții și casnici ai lui Dumnezeu” (Efeseni 2, 19) și „moștenitori ai lui Dumnezeu” (Galateni 4, 7).

Înfierea este actul care aparține lui Dumnezeu realizat prin „nașterea din nou” sau „de sus”. În Taina Sfântului Botez, prin care Dumnezeu Cel întreit revarsă în inimile noastre pe Duhul Fiului Său (Galateni 4, 6), „Duhul înfierii” prin care-L numim și-L strigăm „Avva Părinte!”. Și Duhul însuși mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu (Romani 8, 15-17; Galateni 4, 6-7). Aceste texte pauline scot în evidență rolul Duhului Sfânt de agent al înfierii divine. În Epistola către Romani, rolul Duhului Sfânt la înfierea noastră este lămurit: Duhul Sfânt locuiește în inimile credincioșilor și face din ei fii ai lui Dumnezeu.

Expresia „Duhul Fiului Său” din Galateni 4, 6 trebuie înțeleasă prin paralela și din Romani 8, 15, unde este vorba de „Duhul înfierii”. Prin aceasta ne arată că credincioșii creștini au primit același Duh ca și Fiul și ca atare ei sunt fii ai lui Dumnezeu.³⁵ Însă Duhul Sfânt îl primește credinciosul în baia Sfântului Botez. Deci prin Botez are loc această adopțiune a noastră de către Dumnezeu, devenind astfel fii ai lui Dumnezeu după har.³⁶

Înfierea creștină este astfel unul din efectele Botezului care, după ce ne-a curățit de păcat, ne-a sfințit și ne-a acordat harul mântuitor. Dumnezeu ne-a trimis și duhul Fiului Său, ca să ne ridice și pe noi la starea de fii ai Săi, deci după har, la starea de slavă, oferindu-ne și împărăția, îndumnezeirea și perspectiva vieții veșnice ca țintă finală. Înfierea e împlinită prin încorporarea fiecărui om în Trupul tainic al lui Hristos; și invers, prin întrupare tainică, sacramentală, a lui Hristos

în fiecare nou botezat. „Omul devine fiu al lui Dumnezeu, unindu-se prin Hristos printr-o naștere duhovnicească... Omul schimbă oarecum propriul său eu, primind în locul lui un altul (Hristos)... Dezbrăcându-se de el, omul primește natură dumnezeiască, el devine fiu al lui Dumnezeu, primind ceea ce nu avea și lepădând ceea ce avea (păcatul).³⁷

Frați ai lui Hristos după Har

Făcându-ne prin Sf. Botez fii ai lui Dumnezeu după Har înseamnă că noi, creștinii, ne facem și frați ai lui Hristos după Har, asemănători cu Hristos. „Abia prin Botez – spune Părintele Stăniloae – Domnul ne face cu adevărat asemenea lui însuși, întrucât introducând în apă puterea Sa îndumnezeitoare, pune baza îndumnezeirii noastre, adică creează puțința de a ne face frați ai săi după har. Până la Botezul nostru persistă o deosebire între Hristos și noi. Căci El a devenit prin nașterea din Fecioară și din Duhul Sfânt omul adevărat, dar noi încă nu. De aceea ca să ne facem și noi cei deja născuți asemenea Lui întrucât suntem născuți altfel decât El, S-a coborât în apă, ca să dea apei puterea umanității Sale înnoite, pentru ca în apă să ne putem întâlni cu această umanitate înnoită în El sau cu puterea ei să ne facem asemenea ei, adică asemenea lui Hristos născut din Fecioară și din Duhul Sfânt”³⁸. Așadar, fundamentul înfierii creștine este întruparea Domnului nostru Iisus Hristos. Tatăl lui Hristos devine și Tatăl nostru. Posibilitatea înomenirii Fiului lui Dumnezeu presupune în mod egal posibilitatea îndumnezeirii celui credincios.

Trebuie să ne menținem această stare de înfiere

Am vorbit despre înfiere ca despre un rod al Botezului, însă, trebuie să spunem că Botezul înseamnă numai începutul înfierii noastre sau mai degrabă posibilitatea pe care o primim prin harul lui Dumnezeu de a ne face fii. Însă noi trebuie să ne menținem această stare de har și de înfiere primind și celelalte Sfinte Taine prin care ne facem asemenea

lui Hristos și-I urmărim Lui, adică Taina Mirungerii și a Sfintei Euharistii prin care ne facem adevărați fii ai lui Dumnezeu. De aceea Sf. Nicolae Cabasila, când vorbește despre roadele Sfintei Euharistii în viața credinciosului, enumeră printre altele și înfierea: „noi ca să ne facem copii ai Lui, cade-se să ne împărtășim din ființa Lui, iar prin această taină nu numai că ne facem mădulare ale Lui, ci ajungem chiar fii ai Săi, slujindu-L cu ascultare și de bunăvoie, ca niște copii buni, întocmai cum și mădularele ascultă de Cap”.³⁹ Euharistia are ca efect înfierea în sensul că numai prin ea ne menținem în această stare, Botezul rânduind doar începutul acestei stări.

Și dacă tot vorbim despre menținerea acestei stări de har, de înfiere, trebuie să spunem că credinciosul își menține această stare numai dacă progresează în virtute, fiindcă fiul lui Dumnezeu, omul cel nou, nu poate fi decât un fiu virtuos și plin de fapte bune. Sfântul Apostol spune, de pildă, într-un loc: „căci voi toți sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus”. Vorbind despre „credința în Hristos Iisus”, desigur că Apostolul nu a avut în vedere numai credința care vine de la Hristos sau al cărei obiect este Hristos, ci o credință prin care noi suntem în Hristos. Suntem fi ai lui Dumnezeu pentru că suntem în Iisus Hristos, care este Fiul lui Dumnezeu, iar Sf. Vasile cel Mare, referitor la aceasta spune: „cei credincioși prin credința în Hristos au devenit fii ai lui Dumnezeu și prin aceasta sunt vrednici și ei a fi dumnezei”.⁴⁰

Așadar, numai îndeplinind tot programul acesta sacramental și moral putem realiza starea de îndumnezeire, starea de adevărați fii ai lui Dumnezeu. Lucrul acesta se vede și din tâlcuirea Sf. Ioan Hrisostom la Epistola către Romani, care, în legătură cu textele înfierii (Romani 8, 15-17; 23) spune despre cei ce au primit Botezul „ca nu cumva, încurajându-se în darul Botezului, să nu se mai intereseze de viața de după Botez, de aceea l-am supus Duhului pentru că chiar de ai primit Botezul, totuși, dacă după aceea nu vei fi purtat de Duhul, ai pierdut cinstea dată, cum și însemnătatea înfierii. De aceea nici nu zice Apostolul „câți au luat Duhul lui Dumnezeu” ci „câți se poartă cu Duhul lui Dumnezeu”, adică câți viețuiesc așa toată viața lor, aceștia sunt fii lui

Dumnezeu,⁴¹ „prin care El ne pune alături de Stăpân” (Romani 8, 17) și ne face iconomi ai lui Dumnezeu. Dacă suntem „împreună moștenitori”, atunci darurile sunt mari, dar acestea nu sunt numai ale harului, ci și rezultatele ostenelilor noastre, „căci dacă pătimim împreună cu El, și ne și preamărim”.⁴²

Templu al Duhului Sfânt

Darul înfierii este atât de mare încât făptura aceasta nouă devine locaș al celui necreat prin har (Efeseni 2, 21-22) și nu locaș, ci mai mult, printr-o expresie tipic paulină „templu al Duhului Sfânt (I Corinteni 6, 9)” sau „templu al lui Dumnezeu”. Făptura cea nouă este „omul cel nou”, duhovnicesc, în care locuiește Dumnezeu cel viu (I Corinteni 3, 16; Romani 8, 9; II Corinteni 6, 16), iar măreția acestei lucrări este exprimată de Sf. Ap. Pavel prin asemănarea celui ce a primit harul prin Sf. Botez cu un „templu”. Ca temple ale lui Dumnezeu se cere viață virtuoasă „în duh” și nu în păcate sau „în carne” (Romani 8, 9), căci dacă Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi (I Corinteni 3, 16) trebuie să ne silim să urmăim „pilda smereniei lui Hristos ca să ne aprindă și mai mult focul aruncat de El în noi, foc prin care se dezrădăcinează toate mișcările lumii care omoară pe omul cel nou și murdăresc curțile Domnului cel Sfânt și puternic [...] Să curățim deci Biserica Lui, precum curat este și El, ca să dorească să se sălășluiască în ea. Să o sfințim precum și El sfânt este și s-o împodobim cu toate faptele bune și cinstite. Să o tămâiem cu tămâia odihnirii voii Lui, prin rugăciune curată și din inimă, care nu se poate dobândi prin împărțășirea de mișcările lumești neconținute. Și așa va umbri în suflet norul slavei Lui și va străluci lumina măririi Lui înăuntrul inimii”.⁴³

Cel ce este „templu al Duhului Sfânt” „nu numai că se numește al lui Hristos, dar chiar are pe Hristos în el, fiindcă nu se poate ca Duhul să fie de față și Hristos să nu fie. Unde este un Ipostas al Treimii, acolo este de față Treimea întreagă, fiindcă Treimea este nedespărțită în Sine și unită în mod desăvârșit”.⁴⁴ Cei ce sunt „templu al Duhului Sfânt” au „gustat deja din cele viitoare”, căci au „pârğa Duhului” (Romani 8, 23)

și suspină, dar „nu învinovățind cele prezente, ci dorind pe cele bune”, „așteptând înfierea, răscumpărarea trupului nostru”.⁴⁵

Roadele înfierii sunt arătate de Sf. Ap. Pavel: „și dacă suntem fii suntem și moștenitori ai lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, împreună moștenitori cu Hristos” (Galateni 4, 7; Romani 8, 17). Moștenirea nu este alta decât Împărăția lui Dumnezeu (I Corinteni 2, 9), Împărăția cerurilor (Matei 25, 34; Ioan 3, 3; I Corinteni 6, 9, Galateni 5, 21) și viața veșnică (Evrei 9, 15; Tit 3, 7). Fii lui Dumnezeu nu sunt moștenitori ci „împreună moștenitori” cu Hristos.

„Câți în Hristos v-ați botezat în Hristos v-ați și îmbrăcat”

„Căci toți sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus. Căci, câți în Hristos v-ați botezat în Hristos v-ați și îmbrăcat (Galateni 3, 26-27) sunt cuvintele Sf. Ap. Pavel care numește astfel Botezul o îmbrăcare cu și în Hristos. Sf. Ap. Pavel numește Botezul „îmbrăcare” în Hristos. El folosește de mai multe ori în epistolele sale verbul „a îmbrăca” în relație cu schimbarea profundă religioasă și morală, care are loc în ființa credinciosului prin integrarea sa în Hristos. Credinciosul creștin se „îmbracă” cu „armele luminii” (Romani 13, 12), cu „armele lui Dumnezeu” (Efeseni 6, 11), cu „platoșa credinței și a dragostei” (I Tesaloniceni 5, 8), „cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, blândețe, cu îndelungă răbdare” (Coloseni 3, 12). La Parusie El se va îmbrăca „în nestrăcăciune” și „în nemurire” (I Corinteni 15, 54). În Epistola către Romani, credincioșii deja botezați sunt îndemnați cu cuvintele: „Ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos...” (Romani 13, 14).⁴⁶

Observăm un paralelism între Galateni 3, 27 și Coloseni 3, 9 ș.u.: „Nu vă mințiți unul pe altul, fiindcă v-ați dezbrăcat de omul cel vechi dimpreună cu faptele lui și v-ați îmbrăcat în cel nou, care se înnoiește spre deplină cunoștință, după chipul celui ce l-a zidit. Îmbrăcați-vă, deci, ca aleși ai lui Dumnezeu.” Prin Botez se creează o relație ontologică între Hristos și credincios. „Îmbrăcându-se” în Hristos, noul botezat devine una cu El. Cel botezat este inserat în Hristos,

astfel încât Hristos devine pentru El principiul vieții spirituale și îl transformă oarecum în El Însuși, făcându-l fiu al lui Dumnezeu (v. 26) și participant la Trupul Său propriu, la moștenirea divină (Galateni 4, 7).

În legătură cu textul din Galateni 3, 27, Sf. Ambrozie compară cămașa Botezului cu veșmintele lui Hristos de pe Tabor. Hristos transfigurat face să apară umanitatea perfectă și fără de păcat, nu goală, ci îmbrăcată în veșminte albe ca zăpada în lumina necreată a slavei divine.⁴⁷

Prin Botez ne îmbrăcăm din nou în hainele luminii pe care le avea omul în Rai înainte de cădere

Sfântul Chiril al Ierusalimului preia ideea Sf. Ap. Pavel din Coloseni 3, 9 ș.u. și arată faptul că în Botez are loc dezbrăcarea de omul cel vechi al păcatului, de hainele cele murdare și întinate de păcat și îmbrăcarea în haina cea albă și curată, în haina cea împăratească pe care au avut-o la început: el spune că „grija cea mai mare a creștinului este să păstreze neconținut albe veșmintele noi primite la Botez prin evitarea oricărei legături cu faptele omului celui vechi [...] odată ce te-ai dezbrăcat de hainele cele vechi și te-ai îmbrăcat cu cele duhovnicești trebuie să fi pururea îmbrăcat în alb.”⁴⁸

Sau tot acest Sfânt Părinte spune în alt loc că „este de neînțeles că odată ce am dobândit această înveșmântare harică să ne îmbrăcăm iarăși în haina păcatului, a omului celui vechi: „Nu se cade ca de acum înainte să mai purtați haina cea veche, pentru că în mădularele voastre se încuibaseră puterile cele potrivnice. Când spun asta nu mă gândesc la hainele ce le purtați, ci la omul cel vechi, cel stricat prin poftele înșelăciunii. Să nu se întâmple cumva ca sufletul care l-a dezbrăcat odată să-l îmbrace din nou.”⁴⁹

Imaginea „îmbrăcării” este surprinsă magistral de Sf. Nicolae Cabasila atunci când vorbește despre roadele Sf. Botez: „Și fiindcă e vorba să pășim pe drumul care duce la rai, nu trebuie să mai zăbovim, ci să aruncăm și să lepădăm chiar și hainele de pe noi ca astfel să

rupem întru totul cu viața de aici. Căci numai Adam lipsindu-se de haina aceea a rușinii și văzându-se în deplină goliciune, a ajuns să-și piardă toate. Cât despre noi, dezbrăcându-ne de aceste haine de piele ca să ne întoarcem la o goliciune deplină facem cu totul altceva decât a făcut Adam, însemnând prin aceasta că ne întoarcem de la haina împărătească pe care o aveam la început”.⁵⁰ Astfel că prin Botez suntem restaurați și ne îmbrăcăm din nou în hainele luminii pe care le avea omul în Rai înainte de căderea în păcat. Îmbrăcându-se cu Hristos, omul se îmbracă cu hainele luminii (Romani 13, 12) și ale lui Dumnezeu (Efeseni 6, 11), iar la Parusie se va îmbrăca în nestricăciune și nemurire (I Corinteni 15, 54).

Hainele luminii și hainele de piele

Viața cea nouă în Hristos, primită la Botez, e eliberatoare de lanțurile păcatului strămoșesc, e așadar, și refacere și înnoire a chipului lui Dumnezeu în om. Tema chipului este pusă în valoare de Sf. Ap. Pavel prin dimensiunea ei hristologică.

Antropologia hristologică paulină aduce în prim plan taina omului creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Pr. Prof. Stăniloae scrie cu privire la aceasta: „Taina omului creat după chipul lui Dumnezeu constă în faptul că Dumnezeu se poate face persoană la nivelul oamenilor și omul poate fi urcat la nivelul persoanei dumnezeiești, făcută Persoană a umanității. Taina omului ca chip al Fiului lui Dumnezeu stă în faptul că Fiul lui Dumnezeu se poate face frate cu oamenii și oamenii frați ai Fiului lui Dumnezeu.”⁵¹

Persoana umană este cunoscută dar și în același timp este și apofatică, iar măreția ei constă în faptul că este chipul lui Dumnezeu. „Nu cerul a fost creat chip al lui Dumnezeu, nici luna nici soarele nici frumusețea stelelor, nimic din cele ce vedem în creație, ci numai tu, tu ai fost constituit chip al naturii care este dincolo de orice minte, asemănare a frumuseții incoruptibile, amprentă a dumnezeirii celei adevărate, vas al vieții celei fericite, pecete a luminii celei adevărate spre care având privirile ațintite devii ceea ce este și vei imita prin

strălucirea propriei tale curății, pe Cel care se reflectă deja în tine.”⁵² Chipul este astfel definit de Sf. Grigorie de Nyssa ca o reflectare a Dumnezeuului personal în ființa creată.

Dacă în starea primordială, veșmântul omului, haina lui psihosomatică are slava lui Dumnezeu⁵³ după căderea în păcat, Dumnezeu i-a țesut și i-a dăruit „hainele de piele” (demartinoi chitones) care după Sf. Grigorie de Nyssa sunt „frunzele trecătoare ale acestei vieți materialnice pe care ni le-am cusut în chip rău, dezbrăcați fiind de hainele cele proprii și strălucitoare”.⁵⁴ „Hainele de piele” reprezintă cu alte cuvinte întunecarea chipului lui Dumnezeu în om, „cele pe care le-a luat omului de la pielea viețuitorului irațional; împreunarea sexuală, concepția, nașterea, întinăciunea, alăptarea la sân, hrana, scurgerea seminței, creșterea de la mic la desăvârșit, floarea vârstei, bătrânețea, boala, moartea” adică ceea ce numim astăzi viață biologică.⁵⁵

Taina omului ca chip al lui Dumnezeu

Sf. Ap. Pavel aduce lumină despre taina omului ca chip al lui Dumnezeu, dezvoltând această temă. El spune în primul rând că Hristos „este chipul lui Dumnezeu” (II Corinteni 4, 41; Filipeni 2, 6; Coloseni 1, 15). Semnificativ este textul din Coloseni 1, 15-18, un imn hristologic dar și antropologic în același timp: „Acesta este chipul lui Dumnezeu Celui nevăzut, mai întâi născut decât toată făptura. Pentru că întru El au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie începătorii, fie stăpânii. Toate s-au făcut prin el și pentru El. El este mai înainte decât toate și toate prin El sunt așezate. Și El este Capul trupului, al Bisericii, El este începutul, întâiul născut din morți, ca să fie El cele dintâi dintre toate.”

Panayotis Nellas spune: „așa cum adevărul icoanei se află în persoana zugrăvită în ea, tot așa și adevărul omului se află în modelul lui. Aceasta tocmai fiindcă modelul este cel care o organizează (pecetluiește și configurează materia și, în același timp, o atrage). Modelul (arhetipul) reprezintă conținutul ontologic al „Chipului” (icoanei).⁵⁶ Iar „Arhetipul” omului este „Logosul întrupat”, pentru că

„omul merge spre Hristos, nu numai pentru dumnezeirea Lui, care este țelul a toate, ci și din pricina celeilalte naturi a Lui (cea umană).⁵⁷

Arhetipul omului este Logosul întrupat „fiindcă pentru omul cel nou a fost alcătuită dintru început natura omului, mintea și dorința au fost făcute pentru Acela: minte am primit ca să-L cunoaștem pe Hristos, dorință, ca să alergăm spre El, memorie avem ca să-L purtăm în ea pe El, fiindcă El a fost Arhetipul pentru cele zidite (de El). Fiindcă nu Adam cel vechi este modelul lui Adam cel nou, ci Adam cel nou este modelul celui vechi.”⁵⁸ Iar faptul că Hristos este și scopul creației de a merge spre desăvârșire e arătat de Sf. Ap. Pavel în Coloseni 1, 15-18; Hristos este începutul și sfârșitul, unirea ipostatică a Logosului cu omul, aducerea „în lume” a Celui întâi Născut (Evrei 1, 6).

Scopul primului om rămâne totdeauna același, fiecare om având chemarea să devină „chip” în Hristos, după cum spune și Sf. Grigorie Teologul: „să redăm chipului (ceea ce este) după chipul lui Dumnezeu.”⁵⁹ Omul răscumpărat de greșeala lui Adam a primit existența în Hristos și a fost înălțat, după cum spune Sf. Maxim Mărturisitorul, la rangul de făptură nouă,⁶⁰ chemată la îndumnezeire.

După Botez trebuie să creștem mereu în Hristos

Prin Botez, omul se îmbracă în Hristos (Galateni 3,27) care e chipul lui Dumnezeu. În felul acesta, chipul lui Dumnezeu din om, întunecat și slăbit prin păcat, este restaurat „la frumusețea cea dintâi” (Coloseni 3,9-10). Însă credinciosul nu se oprește aici. După Botez el trebuie să crească mereu în asemănare cu Hristos (Romani 13,14; II Corinteni 4,16).

Făptura cea nouă se constituie în funcție de asimilarea lui Hristos cel mort și înviat (II Corinteni 5, 17; Coloseni 1, 27; Ef 3, 10), în măsura în care Hristos ia chip în omul botezat. Dacă „omul cel vechi” provine din Adam, „omul cel nou” este opera celui de-al doilea Adam, care e Hristos (I Corinteni 15, 43). Credincioșii creștini izbăviți de urmările păcatului strămoșesc prin harul Sfântului Botez, trebuie să se

silească a străbate apoi drumul de la chipul lui Dumnezeu la asemănarea cu Dumnezeu. Ținta este „starea bărbatului desăvârșit, măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (Efeseni 4, 13). Dar pentru a atinge această țintă este absolut necesar ca la harul primit cu sânguință și încredere să adăugăm credința și faptele bune.⁶¹ Numai pe măsura efortului personal depus de credincios, se conturează în el din ce în ce mai mult „omul cel nou” care este cetățean al Împărăției lui Dumnezeu.

Așadar, Botezul care renaște și înfiază, restabilește și chipul lui Dumnezeu în cel botezat, și deschide calea spre asemănarea cu El și spre îndumnezeire. În acest sens, Sf. Diadoh al Foticeei spune: „două bunuri ne aduce nouă harul cel sfânt prin Botezul renașterii, dintre care unul covârșește nemărginit pe celălalt. Cel dintâi ne înnoiește în apa însași și luminează toate trăsăturile sufletului, adică „chipul” nostru, spălând orice zbârcitură a păcatului nostru. Iar celălalt așteaptă să înfăptuiască împreună cu noi „asemănarea”... Sfântul har al lui Dumnezeu readuce întâi prin Botez „chipul” omului credincios la forma în care era când a fost făcut; iar când ne vede dorind cu toată hotărârea frumusețea asemănării ... harul înfloreste o virtute prin alta și învață chipul sufletului din strălucire în strălucire, dăruindu-i pecetea asemănării. Așa încât simțirea ne arată cum ia formă în noi asemănarea, dar desăvârșirea asemănării o vom cunoaște abia din iluminarea Duhului Sfânt,”⁶² care este condiția și principiul îndumnezeirii noastre.

Sf. Marcu Ascetul nuanțează și mai mult aceste adevăruri de natură duhovnicească, arătând că „prin Botez se dă în chip tainic harul care locuiește astfel în chip ascuns. Pe urmă, pe măsura împlinirii poruncilor și a nădejdiî înțeleghătoare, acestea se descoperă celor ce cred în Domnul.”⁶³ De aici și îndemnul expres al Sf. Părinte: „Drept aceea, o, omule care ai fost botezat în Hristos, dă numai lucrarea, pentru care ai luat puterea și te pregătește ca să primești arătarea Celui ce locuiește întru tine”.⁶⁴ Astfel cei ce se nasc din Botez primesc chipul lui Hristos putând dezvolta caracterul personal al vieții lor prin răspundere, prin privirea la Hristos și prin imitarea Lui. Viața la nivelul de răspundere personală începe chiar din momentul Botezului.⁶⁵

NOTE:

- ¹ Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică ortodoxă*, vol. II, Editura IBMBOR, București, 1997, p. 25;
- ² *Ibidem*, p. 28;
- ³ Anca Manolache, *Nașterea din Duhul în M. M. S.*, anul XXXIV (1958), nr. 1-2, p. 42;
- ⁴ Sf. Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, Editura IBMBOR, București, 1997, p. 49-50;
- ⁵ Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheza a treia*, partea I, *op. cit.*, p. 90;
- ⁶ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Nașterea de sus*, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 1996, p. 9-10;
- ⁷ *Ibidem*, p. 13;
- ⁸ Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia XXV la Ioan 3,3*, P.G., LIX, 149, la Pr. Ioan Mircea, *Nașterea de sus*, *op. cit.*, p. 755;
- ⁹ Pr. Lect. Dr. D. Radu, *Caracterul eclesiologic al Sfințelor Taine...*, *op. cit.*, p. 83;
- ¹⁰ Sf. Vasile cel Mare, *Despre Sf. Duh*, cap. XV, P. G. XXXII, 129, citat la Pr. Lect. D. Radu, *op. cit.*, p. 183;
- ¹¹ Sf. Ioan Hrisostom, *Comentariile sau explicarea Epistolelor Pastorale, Omilia V la Epistola către Tit*, *op. cit.*, p. 327;
- ¹² Pr. Prof. D. Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. III, Editura IBMBOR, București, 1997, p. 29;
- ¹³ Pr. Dr. Sabin Verzan, *Epistola Sf. Ap. Pavel către Tit* (introducere, traducere, comentariu și teologie), Editura IBMBOR, București, 1994, p. 250;
- ¹⁴ Emil Fiedler, *Omul cel nou*, trad. de Pr. Nicolae Colan, Cluj, 1949, p. 3;
- ¹⁵ Pr. Dr. Mircea Basarab, *Înnoirea omului în concepția ortodoxă*, în *M.B.*, anul XXXIV (1984), nr. 1-2, p. 37;
- ¹⁶ F. Prat, *op. cit.*, vol. I. P. 264;
- ¹⁷ Sf. Ioan Hrisostom, *Omilia a XI-a la Romani*, *op. cit.*, p. 152-153;
- ¹⁸ Sf. Vasile cel Mare, *Despre Botez*, trad. și studiu introductiv de Pr. D. V. Georgescu, Ed. Anastasia, București 1999, p. 66;
- ¹⁹ Pr. Prof. Boris Bobrinskoy, *Împărtășirea Sfântului Duh*, trad. de Măriuca și Adrian Alexandrescu, EIBMBOR, București 1999, p. 130-131;
- ²⁰ Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia după Ioan*, P.G. 73. col. 224, trad. de Pr. Prof. D. Stăniloae în col. P.S.B., vol. 41, EIBMBOR, București, 2000, p. 170. Botezul creștin – spune Sf. Chiril – sfințește atât sufletul (prin Duhul Sfânt) cât și trupul.
- ²¹ Drd. D. Vâlcea, *Dimensiunea sacramentală a vieții în Hristos după Epistolele Sf. Ap. Pavel în R.T.*, anul V (LXXVII), 1995, nr. 1, p. 102;
- ²² Sf. Nicolae Cabasila, *op. cit.*, p. 58;
- ²³ Pr. Prof. D. Stăniloae, *Numărul Tainelor, raporturile între ele și problema Tainelor din afara Bisericii în O.*, anul VIII (1956), nr. 2, p. 197;
- ²⁴ Sf. Grigorie Teologul, citat la Teofilact, tom I, *op. cit.*, p. 86-87;

- ²⁵ Sf. Ioan Hrisostom, *Omilia a XII-a la Romani*, op. cit., p. 160;
- ²⁶ Sf. Grigorie de Nyssa, *In Baptismum*, 46, 585 ABC, Gebhardt 228, 16-229, 5, citat de Pr. Dr. Vasile Răducă în *Antropologia Sf. Grigorie de Nyssa*, EIBMBOR, București, 1996, p. 321;
- ²⁷ Pro. I. Bria, *Harul Botezului în viața duhovnicească creștină*, în GB, anul XIX (1960), nr. 11-12, p. 936;
- ²⁸ *Ibidem*, p. 939;
- ²⁹ Sf. Marcu Ascetul, *Despre Botez*, op. cit., în vol. cit., p. 347;
- ³⁰ *Ibidem*, p. 943;
- ³¹ Prin Botez avem doar începutul bunurilor spirituale: iertarea păcatelor, sfințirea, înfierea și împărtășirea Sfântului Duh.
- ³² Sf. Marcu Ascetul, *Despre Botez*, op. cit., p. 363;
- ³³ Ca termen, înfierea se află de cinci ori în Noul Testament, dar ca idee se găsește de foarte multe ori în expresii ca „fii ai lui Dumnezeu” (Mt 5, 9; Rom 8, 14) și „fii ai învierii” (Lc 20, 36) sau „fii ai Împărăției” (Mt 8, 12; 13, 38) etc., cf. Pr. Dr. I. Mircea, cuv. „înfiere” în *Dicționar al Noului Testament*, op. cit., p. 258;
- ³⁴ Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheza II Mistagogică Despre Sf. Botez*, op. cit., p. 552-553;
- ³⁵ Pr. Dr. Asist. Vasile Mihoc, *Epistola Sf. Ap. Pavel către Galateni*, op. cit., p. 153-154;
- ³⁶ Prin Sfântul Botez devenim fii ai lui Dumnezeu după har, deci nu după ființă. Numai Iisus Hristos este Fiul natural, adică și după ființă al lui Dumnezeu. Astfel deosebirea în fiul adoptiv și fiul natural este ființială. În ordine supranaturală, deosebirea dintre Iisus Hristos și fii adoptivi (creștinii) apare esențială. Pe când filiația naturală a lui Iisus Hristos își are temeiul în Ipostasul treimic al Cuvântului lui Dumnezeu, născut din veci din Tatăl, filiația creștină e câștigată prin har, prin care devenim asemănători cu Hristos și nu întocmai cu El. Cf. Drd. Ioan Buga, *Sensul înfierii creștine după Sfintele Evanghelii și Sf. Ap. Pavel*, în O., anul XXVII (1975), nr. 3, p. 252;
- ³⁷ Sf. Grigorie de Nyssa, *Contra Eunoniului*, III, 45, 609 AB, citat de Pr. Dr. Vasile Răducă, în *Antropologia Sf. Grigorie de Nyssa*, op. cit., p. 325;
- ³⁸ Pr. Prof. D. Stăniloae, *Drumul cu Hristos Mântuitorul prin Taine...*, op. cit., p. 407;
- ³⁹ Sf. Nicolae Cabasila, op. cit., p. 122.
- ⁴⁰ Sf. Vasile cel Mare, *Comentariu la Psalmi*, trad. de Pr. Dr. Olimp Căciulă, București, 1939, p. 51.
- ⁴¹ Sf. Ioan Hrisostom, *Omilia XV*, op. cit., p. 228.
- ⁴² *Ibidem*, p. 231-232;
- ⁴³ Sf. Isaac Sirul, *Cuvânt despre nevoință*, în *Filocalia*, vol. X, EIBMBOR, București, 1981, p. 34;
- ⁴⁴ Sf. Ioan Hrisostom, *Comentariile sau explicarea Epistolei către Romani*, op. cit., p. 217-218;
- ⁴⁵ *Ibidem*, p. 238;
- ⁴⁶ *Ibidem*, p. 139;

- ⁴⁷ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia XXXIV*, în A. Schmemmann *Din apă și din Duh*, op. cit., trad. cit., p. 68;
- ⁴⁸ Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheza IV*, 8, mistagogică, op. cit., trad. cit., p. 564-565;
- ⁴⁹ Idem, *Cateheza II*, 2, mistagogică, op. cit., trad. cit., p. 550;
- ⁵⁰ Sf. Nicolae Cabasila, op. cit., p. 55-56;
- ⁵¹ Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, *Criteriile prezenței Duhului Sfânt*, op. cit., nr. 3-4, p. 109;
- ⁵² Sf. Grigorie de Nyssa, *Nota 15*, după Pr. Dr. Vasile Răducă, op. cit., p. 110;
- ⁵³ Sf. Ioan Hrisostom, *Omilii la Facere*, 15, 4, PG 53, 123, 16, , 131, după Pr. Dr. Nicolae Moșoiu, *Taina prezenței lui Dumnezeu în viziunea creatoare a Pr. Prof. D. Stăniloae*, Ed. Paralela 45, Brașov, 2000, p. 151;
- ⁵⁴ Sf. Grigorie de Nyssa, *Tălcuire la Rugăciunea Domnească*, PG 44, 1184 B, după Panayotis Nellas, *Omul animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, Ed. a II-a, Studiu introductiv și traducere de Diac. Dr. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 1999, p. 89;
- ⁵⁵ Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre suflet și Înviere*, 18, PG, 46, 148 C – 149 D, după Panayotis Nellas, op. cit., p. 28;
- ⁵⁶ Panayotis Nellas, op. cit., p. 75;
- ⁵⁷ Sf. Nicolae Cabasila, op. cit., după P. Nellas, op. cit., p. 79;
- ⁵⁸ Sf. Nicolae Cabasila, op. cit., după P. Nellas, op. cit., p. 77;
- ⁵⁹ Sf. Grigorie Teologul, *Cuvântul I la Sfintele Paști și pentru zăbavă*, 4, P.G. . 35, 39713, după P. Nellas, op. cit., p. 80;
- ⁶⁰ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri ...*, 63, op. cit., p. 371;
- ⁶¹ Pr. Asist. Vasile Mihoc, *Om, chip și asemănare a lui Dumnezeu...*, op. cit., p. 556-559;
- ⁶² Sf. Diadoh al Foticeei, *Cuvânt ascetic în 100 de capete, Filocalia*, vol. I, op. cit., p. 463-464;
- ⁶³ Sf. Marcu Ascetul, *Despre Botez în Filocalia*, vol. I, op. cit., p. 359;
- ⁶⁴ *Ibidem*, p. 362;
- ⁶⁵ Pr. Prof. D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică ortodoxă*, vol. III, op.cit., p. 39.

Ne înnoim Botezul prin slujbele Bisericii

Pr. Ion Tărcuță

Ne numim creștini, dar nu trăim creștinește, nu pentru că nu am avea fundamentul, punctul de pornire, ci pentru că nu-l cunoaștem și nici nu ne dăm interesul pentru a-l cunoaște. Pentru foarte mulți creștini Botezul este un simplu ritual a cărui importanță este minimalizată. Lipsa de interes față de Botez se vede din prezența redusă la săvârșirea Botezului. În biserică se află doar nașii, uneori numai nașa și câțiva apropiați, în schimb se acordă o atenție deosebită mesei festive și petrecerii de la restaurant. Aici sala se umple de mulți creștini, iar biserica, deși este primitoare, rămâne aproape goală cu cele câteva persoane care participă la Botez.

*Botezul a încetat să fie înțeles ca ușa care
duce spre o viață nouă*

Realitatea existentă astăzi în Biserica noastră este foarte bine exprimată de Părintele Alexander Schmemmann în studiul său liturgic *Din apă și din Duh*, din care spicuim următoarele:

„Un creștin din vechime știa că Paștele în fiecare an este o prăznuire a propriului său Botez, a propriei sale intrări în și participări la viața lui Hristos celui Înviat... Creștinul de astăzi, însă, nu se mai pune nici pe el, nici Biserica în legătură cu Botezul. Știe, desigur, că a fost botezat și că acel Botez este o condiție necesară pentru apartenența sa la Biserică. Dar această cunoștință rămâne abstractă... Botezul pentru el a încetat să mai fie o realitate permanentă și o experiență care îi luminează întreaga viață, un izvor nesecat de bucurie și speranță. Este menționat undeva pe certificatul de Botez, dar cu siguranță nu în memoria sa de creștin. Iar el nu mai trăiește Paștele și Cincizecimea,

Crăciunul și Boboteaza (Epifania), și de fapt întreaga Liturghie a Bisericii, în legătura lor directă cu Botezul, ca realități ale căror semnificație și eficacitate în Biserică sunt împlinite în și prin Botez...

Un creștin astăzi poate fi un membru de nădejde al parohiei, în timp ce trăiește după standarde și filosofii de viață care nu au nimic de-a face cu credința creștină, dacă nu chiar îi sunt opuse față în față. Un creștin din trecut știa nu numai la nivel intelectual, dar și cu întreaga sa ființă, că prin Botez a fost pus într-o relație radical nouă cu toate aspectele vieții și chiar cu lumea însăși; că a primit, odată cu credința, o concepție radical nouă despre viață. Botezul era pentru el punctul de plecare și, de asemenea, temelia filosofiei de viață creștine, a unei permanente direcționări care îl conducea cu fermitate de-a lungul întregii sale existențe, oferindu-i răspunsuri la toate întrebările sau rezolvându-i toate problemele.

Această temelie este încă aici, cu noi. Botezul se săvârșește. Dar a încetat să fie înțeles ca ușa care duce spre o viață nouă și ca puterea de a lupta pentru păstrarea și dezvoltarea în noi a acestei noi vieți”.

*La Botez primim tot ce avem nevoie pentru
a merge pe calea sfințeniei*

Poate nu întâmplător, Sfântul Sinod al Bisericii noastre a hotărât să închine anul 2011 Familiei creștine cu îndemnul de a medita și a aprofunda aspectele principale ale familiei creștine: Botezul și Cununia. În familia creștină dragostea soților, sfințită în Taina Sfintei Cununii, rodește în nașterea de prunci, ca dar și binecuvântare de la Dumnezeu. În semn de mulțumire și recunoștință față de Dumnezeu, tinerii părinți închină pruncul lor lui Dumnezeu și își exprimă dorința ca prin Botez să devină cetățean al Cerului și fiu al lui Dumnezeu după har, născut din nou din apă și din Duh.

Cu acest prilej pruncul este întărit, în vederea creșterii sale duhovnicești, cu Harul Duhului Sfânt, primind pecetea darurilor Duhului Sfânt. Apoi este hrănit cu Trupul și Sângele Domnului Hristos, pentru că Sfânta Împărtășanie este de acum înainte hrana și băutura adevărată

de care cel botezat are nevoie pentru a spori și desăvârși unirea sa cu Hristos începută la Botez.

Primește, deci, pruncul la Botez, tot ce are nevoie pentru a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, pentru a înainta pe calea sfințeniei. Nu rămâne decât, la maturitate, să lupte conștient și liber, însoțit de credința sa în Dumnezeu, cultivată în familie, pentru a rămâne integrat în poporul lui Dumnezeu, pentru a fi în lume o mărturie a Împărăției lui Dumnezeu.

Înnoirea Botezului la slujbele Bisericii

Înnoirea Botezului rămâne un act personal de voință a fiecăruia în parte. Exprimarea acestuia are loc la toate slujbele Bisericii, în general, dar în mod special la cele cunoscute cu numele de Sfintele Taine. Este vorba despre cele șapte Sfinte Taine din Biserica noastră: Botezul, Mirungerea, Spovedania, Euharistia, Cununia, Preoția, Maslul.

Participarea constantă și activă la slujbele săvârșite în biserică contribuie la descoperirea semnificației și puterii Botezului în viața noastră. Familiarizarea creștinului modern de astăzi cu slujbele Bisericii reprezintă o primă etapă și un pas important pentru înțelegerea Botezului ca izvor al întregii vieți a Bisericii și al vieții creștine a fiecăruia dintre noi. Însă doar aceasta nu este de-ajuns. Mai trebuie adugat ceva: învățătura Bisericii și efortul spiritual.

Părintele Schmemmann spune că, în Biserica primară, aceste etape, învățătura Bisericii, experiența liturgică și efortul spiritual, erau înțelese întotdeauna ca unitate indivizibilă. De această unitate avem nevoie astăzi mai mult decât orice altceva: „să facem ceea ce credem, să credem ceea ce facem, să trăim în conformitate cu ceea ce credem și cu ceea ce făcând, ne este dat ca viață și putere”.

În acest sens, amintim că în vechime Botezul nu se săvârșea atât de ușor ca astăzi. Cei care voiau să se boteze își însușeau credința Bisericii atât teoretic, cât și practic. Perioada de învățare a credinței putea ajunge până la trei ani de zile. În tot acest timp, catehumenii - așa erau numiți cei ce voiau să se boteze - adăugau la pregătirea lor

pentru Botez rugăciunea colectivă exprimată în slujbele Bisericii și rugăciuni particulare cu post îndelung. Postul Paștilor și cel al Nașterii Domnului sunt de fapt perioadele de post ale catehumenilor care se pregăteau pentru Botez. Ele s-au generalizat din momentul în care creștinii au început să postească împreună cu catehumenii pentru a-i încuraja și a-i susține în demersul lor. Cu timpul, creștinii și-au dat seama că postul, fiind un prilej bun pentru pocăință, le oferă posibilitatea de a reactualiza și de a reînnoi Botezul. De aceea, marile sărbători creștine erau trăite cu bucurie atât de cei ce primeau Botezul, cât și de cei ce și-au reînnoit Botezul prin pocăință.

Slujbele Bisericii noastre sunt și rugăciuni adresate Prea Sfintei Treimi, și manuale de inițiere în învățătura de credință, dar și spațiul unde nu numai învățăm, ci și exersăm pocăința în vederea împăcării cu Dumnezeu. Nu pot să nu să amintesc aici de slujbele Postului Mare cu un pronunțat caracter penitențial și cu o frumusețe duhovnicească ce nu poate fi exprimată în cuvinte. Dacă am reuși să fim ateți la tot ce se face în Biserică, la tot ce se citește și se cântă, am descoperi o comoară prețioasă care nu numai ne dă putere, dar ne și hrănește în viața cea nouă cu Hristos pe care am început-o la Botez.

Botezul se reînnoiește și se împlinește în Liturghie

Slujba principală, spre care converg celelate slujbe ale Bisericii noastre, este Sfânta Liturghie, în cadrul căreia ne putem reînnoi, trăi și împlini Botezul. Astfel, cel botezat în pruncie, poate mărturisi personal credința sa în Dumnezeu, căci la fiecare Liturghie se rostește Crezul. Apoi, își poate reînnoi făgăduințele făcute la Botez cu ajutorul nașilor, că se leapădă de cel rău și de toate lucrurile lui și că se unește cu Hristos Domnul. În acest sens, deseori suntem îndemnați la Sfânta Liturghie ca „toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm”, iar noi răspundem „Ție, Doamne”. Înainte de Ieșirea cu Sfintele Daruri, la cântarea numită Heruvic ne îndemnăm unii pe alții: „toata grija cea lumească să o lepădăm”, pentru că numai detașați de cele lumești vom primi „pe Împăratul tuturor, pe Cel înconjurat de cetele îngerești”.

Spre sfârșitul Sfintei Liturghii putem da curs chemării preotului: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă!”, pentru a ne uni cu Hristos prin Sfânta Împărtășanie, după ce mai întâi ne-am mărturisit păcatele și am fost dezlegați de ele, și pentru a ne umple de Duhul Sfânt, întru care am fost botezați și pe care îl întristăm deseori prin păcatele noastre.

Poate că acum înțelegeți mai bine de ce primii creștini se împărtășeau la fiecare Liturghie și de ce nu-și permiteau să lipsească de la vreo Liturghie. Simțeau nevoia înnoirii prezenței lui Dumnezeu în viața lor. Atașamentul față de Biserică, prin participarea la slujbele ei, oferă împlinirea vieții celei noi primită la Botez.

Taina Sfântului Maslu și darurile Duhului Sfânt

În legătură cu darurile Duhului Sfânt, primite la Botez prin ungerea cu Sfântul și Marele Mir, devenim mai conștienți de prezența lor în viața noastră de fiecare dată când suntem unși cu undelemn sfințit, fie de la slujba Litiei, fie din candela ce arde pe Sfântul Altar în timpul Sfintei Liturghii, fie de la Taina Sfântului Maslu.

Undelemnul de la Sfântul Maslu este sfințit prin rostirea unei rugăciuni de șapte ori, căci șapte sunt darurile Duhului Sfânt: al înțelepciunii, al înțelegerii, al sfatului, al puterii, al cunoștinței, al bunei-credințe și al temerii de Dumnezeu (Isaia 11, 2-3). Se înțelege, deci, că rostul sfințirii undelemnului este acela de a înnoi, prin ungerea părților principale ale trupului, ca la Botez, prezența Duhului Sfânt și a darurilor Sale în viața noastră.

În acest sens, în rugăciunea după prima Evangheligie de la Sfântul Maslu, preotul se roagă lui Dumnezeu pentru cei ce se vor unge cu undelemnul sfințit, numind undelemnul: „undelemn al înnoirii”. În rugăciunea după a șasea Evangheligie este și mai evidentă legătura dintre Maslu și Botez, preotul pomenind câteva din părțile trupului unse la Botez cu Sfântul și Marele Mir: „Gura lui o umple de lauda Ta. Buzele lui le deschide spre slăvirea numelui Tău. Măinile lui le întinde spre lucrarea poruncilor Tale. Picioarele lui îndreptează-le spre vestirea

Evangheliei Tale. Toate măduarele și gândirea lui, întărește-le cu harul Tău”.

Pocăința sinceră ne dă puterea de a redescoperi Botezul

Ce putem spune despre creștinii ortodocși care, din cauza necunoștinței sau a indifferenței, nu-și trăiesc Botezul și nu se poartă în lume ca oameni noi, ca fii ai lui Dumnezeu? Dacă ne uităm puțin în jurul nostru, e ușor de găsit creștini căldicei, cu credință slabă, uneori îndoielnică, adeseori superstițioasă, o credință doar de zile mari, o credință mărturisită doar cu gura, însă fără nici o finalitate în viața lor, o credință stearpă, fără roade. Prin viața dezordonată cu care creștinul de azi se afișează tot mai mult în lume, darurile Duhului Sfânt devin inactive. Ele rămân ascunse în adâncul sufletului, ca o comoară de mare preț, îngropată afund în păcate și patimi.

Biserica, însă, ca una ce ne-a mijlocit nașterea din nou, îi poartă în rugăciuni pe toți fii ei duhovnicești, care au risipit averea părintească și, asemeni tatălui din pilda fiului risipitor, este pregătită pentru primirea și vindecarea lor sufletească. În Biserica Sa, Domnul Hristos a lăsat Harul Duhului Sfânt, care curăță, vindecă și sfințește, prin mijlocirea Sfintelor Taine, pe toți cei care cu sinceritate voiesc să trăiască viața cu Hristos și în Hristos. Pocăința sinceră de la Taina Sfintei Spovedanii sau de la Taina Sfântului Maslu ne aduce nu numai iertarea păcatelor, dar și „neliniștea cea bună” care ne va ajuta să redescoperim comoara încredințată nouă la Taina Sfântului Botez.

Participanți și martori la Taina Sfântului Botez

Părintele Alexander Schmemmann, în lucrarea amintită mai sus, cheamă pe fiecare creștin să facă efortul de a redescoperi Botezul, de a găsi înțelesul și puterea lui, pentru că „Botezul este începutul, temelia și cheia”. Pentru aceasta Părintele recomandă participarea la cât mai multe botezuri săvârșite pruncilor, ca ascultând rugăciunile preotului și văzând gesturile liturgice ale acestuia, să fim mai conștienți de ceea ce

a am devenit și de cele ce am primit la propriul nostru Botez: „Adevărata descoperire trebuie să se petreacă de fiecare dată când Biserica săvârșește această mare Taină și ne face pe toți participanți și martori la ea”.

În vederea unei participări active atât la Taina Sfântului Botez, cât și la celelalte slujbe se impune nevoia cunoașterii rânduiei acestora și a explicațiilor lor. Participarea la catehezele organizate de preotul din parohie sau lecturarea unor cărți de specialitate ne vor fi de mare folos. Râvna cu care ne vom arăta interesați de acestea ne arată credința noastră: cum este și câtă este.

Vindecarea sufletului *Rugăciune, înfrânare și iubire*

"...iubirea împlânzește iușimea; înfrânarea vestejește pofta; iar rugăciunea desface mintea de toate înțelesurile și o înfățișează goală lui Dumnezeu. Așadar, aceste 3 virtuți îmbrățișează toate virtuțile, și fără de ele mintea nu se poate ocupa de Dumnezeu, slobozită de toate celelalte" (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cuvântul ascetic*)

Mărturia unui protestant întors la Ortodoxie

Mântuirea omului este o luptă și o transformare

Bogdan Mateiuc

După o peregrinare prin mai multe culte neoprotestante tânărul Bogdan Mateiuc se întoarce Acasă, la Ortodoxia bunicilor lui. Căutările și experiențele avute pot constitui povestea fiecărui credincios aflat în căutarea Bisericii celei adevărate, unde Domnul Hristos nu oferă gratuit mântuirea, fără nici un efort personal de îmbunătățire, unde în lupta cu păcatul și cu eul nu ești singur, ci întărit și sprijinit de harul dumnezeiesc. Avem înaintea o mărturisire captivantă pentru toți cei nesatisfăcuți și însetați în propria lor căutare și pentru toți creștinii ortodocși dornici de revitalizarea vieții lor duhovnicești.

Tot ce era frumos pe lume, era o prostie

M-am născut într-o familie de intelectuali atei. În primii ani am fost crescut de bunici, creștini ortodocși. Bunica a fost cea care m-a învățat câteva rugăciuni și să mă închin. De altfel, la insistențele ei m-

au botezat părinții. Când mă lua cu ea la biserică, obișnuiam să privesc îndelung chipurile acelea grave zugrăvite pe pereți, candelile și veșmintele „ciudate” ale preotului. Mă întrebam: Cine sunt oamenii aceia de i-au zugrăvit pe pereți?

Odată cu începerea școlii, am fost crescut de părinți și, din cauza convingerilor lor ateiste, tot ce mă învățase bunica s-a șters. Crescând, am adoptat și eu ateismul părinților și al societății comuniste. Am devenit chiar foarte convins că Dumnezeu nu există, că Iisus este un mit bun pentru cei slabi de minte și că toate lucrurile din natură au o justificare evoluționistă. Râdeam de străbunica mea atunci când îmi spunea că Dumnezeu e Cel ce face plantele să crească. Pentru mine, plantele creșteau datorită apei din pământ. Copilăria tihnită, cu școală și vacanțe împreună cu părinții la munte și la mare, s-a sfârșit în clasa a șasea, când între părinți au început să apară neînțelegeri. Au urmat doi ani dificili, un divorț și decesul mamei. La 14 ani eram un cinic; tot ce era frumos pe lume, era o prostie.

Deși nu credeam în Dumnezeu am recunoscut vocea Lui

În decembrie 1989 a avut loc Lovitura de Stat. Aveam 17 ani, eram elev de liceu și ascultam heavy-metal. În țară începuseră să sosească misionari ai diferitelor culte originare din America, aducând cu ei Noul Testament în variantă protestantă. Am intrat și eu în posesia unuia și am început să-l citesc din curiozitate intelectuală. Deși pentru mine Iisus Hristos era un mit, mi-au plăcut cuvintele Lui din cântărea misionarilor.

În acea perioadă (clasa a XI-a) am avut un vis despre sfârșitul lumii. Este posibil să fi fost indus de lecturile mele, cu toate că nu aveam nici o preocupare față de scenarii apocaliptice. Iisus și poveștile din Biblie despre sfârșitul lumii erau... povești. În vis, se făcea că lumea se sfârșea printr-un cutremur continuu, care aducea cu el inundații și incendii. Eram chiar în casa în care locuiam și priveam pe fereastră blocurile din vecinătate care cădeau unul după altul. Pe străzi apa era până la brâu și ducea cu ea tot ce lua din casele și blocurile dărâmate.

Afară ploua, iar eu țineam în geam o bucată de placaj pentru a nu intra apa în casă.

Deja se prăbușiseră două laturi ale blocului nostru și mă așteptam să cadă din clipă în clipă și tronsonul nostru. La radio se difuzau în continuu știri din întreaga lume despre pagubele umane și materiale. Ce vedeam eu pe fereastră se petrecea în lumea întreagă. Atunci am auzit o voce care venea de sus, din tavanul camerei, parcă din tot tavanul, nu dintr-un punct. Nu era nici tare, nici înceată, nici de bărbat, nici de femeie. Mi-a spus să nu-mi fie frică, pentru că eu nu voi păți nimic. Deși nu credeam în Dumnezeu, am recunoscut vocea Lui. Am rămas liniștit, preocupat să nu intre ploaia de afară în casă. Așa s-a terminat visul. M-a impresionat foarte mult (de aceea și acum, după atâția ani, mi-l amintesc în detaliu), însă nu m-a convins de existența lui Dumnezeu. Am rămas în continuare un cinic și un rebel.

O identitate nouă: creștin baptist

În anul trei de facultate am trecut printr-o decepție sentimentală, iar o rudă apropiată mi-a recomandat un coleg de serviciu capabil să-mi dea niște sfaturi. Numele lui era Ioan Panican și, în timpul liber, era misionar neoprotestant. Călătorea în toată țara și, deși era penticostal, era primit să predice în toate adunările neoprotestante. Am acceptat să mă întâlnesc cu acest ins, discuțiile noastre fiind axate în general pe credință. Mi-a vorbit frumos despre Dumnezeu și, cu ajutorul lui, lucrurile citite de mine în Noul Testament au început să capete un sens.

După câteva săptămâni, m-a invitat să fac o călătorie cu el la Timișoara și acolo, într-o adunare baptistă, în urma „chemării la pocăință” lansată de un predicator american, am spus în fața celor prezenți că îl primesc pe Iisus în inima mea și că vreau să încep o viață nouă alături de El. Am primit o Biblie. M-am întors la București, considerând că acum eram creștin și că Dumnezeu îmi făcuse un mare har că m-a scos din viața falimentară în care trăisem până atunci. Mai mult, simțeam că am o identitate nouă: eram baptist. Aceste lucruri s-au petrecut în ianuarie 1994. În București am frecventat pentru

vreo șase luni o adunare baptistă. Sosirea mea acolo a trecut destul de neobservată, deși în unele adunări neoprotestante noii veniți sunt bine primiți și înconjurati cu atenție.

În perioada aceea am citit toată Scriptura, precum și alte cărți, și am aflat de existența altor culte neoprotestante - inclusiv de cei care credeau că pogorârea Duhului Sfânt de la Cincizecime poate avea loc și astăzi: penticostalii. Am devenit curios în privința manifestărilor neobișnuite, atribuite de penticostali Sfântului Duh.

„Botezul cu Duhul Sfânt”

În vara lui 1994 am mers cu alți tineri bapțiști într-o tabără în Munții Hațeg. Acolo am întâlnit un grup aparte de englezi, veniți în România pentru a renova un cămin de copii. Stăteau deoparte, fără a comunica prea mult cu noi și am înțeles că, deși erau și ei „născuți din nou”, aveau o credință diferită de-a noastră.

La un botez al unor adulți, organizat într-un sat din zonă, i-am auzit pe englezi rugându-se într-o limbă pe care nu o înțelegeam. Am intrat în discuție cu ei, întrebându-i despre acea limbă. Mi-au spus că aceea era așa-numita „vorbire în limbă” și că, dacă cred că Cincizecimea din Faptele Apostolilor poate avea loc și pentru mine, Dumnezeu îmi va da și mie darul vorbirii în limbi.

În acea seară m-am întâlnit cu ei într-o cameră din tabără. Stăteau în picioare în jurul meu, având mâinile așezate pe mine. La început s-au rugat în limba engleză, ca apoi să înceapă să vorbească în alte limbi. Mă rugam și eu ca Dumnezeu să-mi dea darul vorbirii în alte limbi. Văzând că nu se întâmplă nimic, am început să obosesc. Ei se rugau în continuare. Am continuat și eu să mă rog. La un moment dat am simțit că limba română este insuficientă pentru a exprima ce voiam să-I spun lui Dumnezeu. Am început să mă rog în limba engleză, deși evident, nu vorbesc engleza mai bine decât româna, care este limba mea maternă. După câteva clipe și engleza a devenit „insuficientă”. Atunci am simțit că pornește din mine, din piept, o limbă pe care nu o controlam cu mintea (rațional sau gramatical). Nu eram în transă, căci

eram perfect lucid. Mă auzeam vorbind foarte repede într-o limbă care părea să iasă singură din mine. Cunoșteam însă „ideea” acelor cuvinte. Eram atât de lucid, încât am început să zâmbesc la neobișnuitul situației. Nu pot spune cât a durat rugăciunea. Ne-am oprit cu toții, ei confirmându-mi că am primit darul vorbirii în alte limbi. Mi-au făcut cadou o Biblie.

M-am întors în camera unde era grupul meu din București. Am intrat și m-am așezat pe un pat, nedorind să le povestesc experiența de care tocmai avusesem parte. În mijlocul discuției pe care o aveau, o fată m-a întrebat: „Ce e cu tine?” Nu am înțeles la ce se referă. „Ai... ceva pe față, nu știu, așa, o...” Le-am povestit atunci experiența mea. La sfârșit s-a lăsat o liniște jenantă. Ei erau bapțiști și, potrivit învățăturii lor, nu credeau în vorbirea în limbi și în celelalte lucruri specifice penticostalilor.

Nicio schimbare în viața mea

Am revenit în București și am început să frecventez o adunare penticostală. Această adunare era diferită de cea baptistă din toate punctele de vedere. Am fost repede înconjurat de tineri de vârsta mea și m-am integrat într-un grup. Am început să aprofundez doctrina penticostală și, în general, pe cea neoprotestantă. După câteva luni, m-am (re)botezat. Acum eram penticostal.

Pastorul adunării, Ioan Ceuță, zis Marinel, fusese exclus din cultul penticostal, iar acum reprezenta în România o ramură penticostală internațională diferită de restul penticostalilor din țară. El m-a încurajat să devin student la o școală biblică înființată de el, ceea ce am și făcut. În paralel cu studiile la acea „universitate biblică”, am început să predic în adunări. Cu toate acestea, studiile nu au durat mult, întrucât le-am întrerupt după câteva luni, din pricina unor conflicte de opinii cu pastorul și neacceptând să fac compromisurile necesare „avansării”. Eram prea nonconformist, puneam prea multe întrebări și tulburam tradiția împământenită în acea adunare penticostală. A fost o perioadă frumoasă, cu prieteni de vârsta mea, cu activități și pasiuni comune.

După mai bine de un an, odată cu schimbarea domiciliului meu, am părăsit adunarea pentru o alta, tot penticostală. Aici am dorit să rămân anonim și cât am mers acolo, vreme de jumătate de an, nu am legat prea multe prietenii cu tinerii din adunare.

Am păstrat legătura cu tinerii din adunarea lui Ceuță și am aflat cu surprindere că, după plecarea mea, acesta pusese în circulație diverse minciuni despre mine în scopul discreditării mele în fața tinerilor. Când prietenii mei l-au întrebat de unde știe acele lucruri și ce dovezi are, el nu a putut da nici un răspuns.

Trebuie să spun că „botezul cu Duhul Sfânt”, căpătat în tabăra din Munții Hațeg, nu a produs nici o schimbare în viața mea. Singura diferență era o mândrie subtilă că acum făceam parte din grupul celor ce „au Duhul” din adunare. Vorbirea în limbi s-a stins după numai câteva luni de la acel „botez”.

Îndoieli cu privire la iertarea păcatelor

În cei trei ani de la momentul din adunarea baptistă din Timișoara aprofundasem învățătura neoprotestantă, cu accent pe felul în care este tratată problema păcatului. Fusesem învățat că dacă faci un păcat, este suficient să I-l mărturisești lui Dumnezeu într-o rugăciune rostită în baza versetului de la I Ioan 1, 9 pentru ca păcatul să fie iertat. Dacă păcătuiai din nou, făceai la fel. Lucrurile aveau o rezolvare simplă, iar eu trebuia numai să cred că Dumnezeu îmi iartă acel păcat odată ce I-l mărturiseam.

Cu timpul, observând că viața mea personală nu se îmbunătățește și că Harul transformator al lui Dumnezeu întârzie să-și facă vizibile roadele, am început să mă îndoiesc că problema păcatului poate fi rezolvată printr-o soluție atât de superficială. Deși în adunările neoprotestante se repeta sistematic că Iisus este prietenul nostru, pentru mine această amicitie cu Iisus nu se potrivea cu ceea ce învățasem despre dumnezeirea Lui. Treptat mi-am pierdut încrederea în „formula” I Ioan 1, 9 de îndepărtare a păcatului (o îndepărtare teoretică, nu

reală). Eram același om păcătos ca la început, iar formula neoprotestantă nu mă mai liniștea deloc.

Un capăt de drum: „Părtășia”

După vreo patru ani de cunoscut diferite adunări neoprotestante, mi-am pierdut încrederea în infailibilitatea credinței neoprotestante. Convorbiri cu diferite secte, mai mult sau mai puțin extreme, cu martorii lui Iehova și cu mormonii, mi-au completat imaginea ofertei religioase de pe piață.

Aveam nevoie de altceva, însă nu știam prea bine ce. Voiam adevărul, însă nu aveam o idee prea clară despre cum arăta acel „adevăr”. Discernământul mi se baza pe criterii relative și mereu în schimbare. După o perioadă de câteva luni de frământări, niște prieteni m-au invitat să vin la adunarea unde mergeau ei. Mi-au vorbit despre lupta cu păcatul și am acceptat să merg unde mergeau ei. Așa am descoperit Părtășia.

Această grupare religioasă apăruse la începutul secolului XX în Norvegia, unde poartă numele „Prietenii lui Smith”. Adunările din România se aflau sub coordonarea unor germani. În București, cei mai mulți membrii erau proveniți din alte culte. Deși învățătura religioasă de aici semăna mult cu cea specifică grupărilor neoprotestante, spre deosebire de acestea, aici se afirma că mântuirea omului nu este efectivă atât timp cât omul nu manifestă o voință de a conlucra cu Harul lui Dumnezeu pentru eliminarea păcatului din viața lui personală. Această idee a luptei cu păcatul era esența predicilor lor. În același timp, pe cât de înfierbântate erau predicile lor împotriva păcatului, pe atât de extremiști erau în opiniile față de celelalte culte neoprotestante și față de Biserica Ortodoxă. Ei erau aleșii lui Dumnezeu, erau purtătorii Luminii, iar ceilalți nu erau decât niște prostituate religioase. În consecință, acest extremism față de cei din afara grupării lor conducea la probleme de relaționare și comunicare cu lumea în general. Dezechilibre comportamentale erau justificate prin „râvna pe cale” și prin „lupta cu păcatul”.

Diferența de învățătură religioasă față de celelalte culte neoprotestante am observat-o de la prima participare la adunările lor. Acest lucru mi-a produs o impresie bună și astfel am continuat să merg acolo. M-am integrat în comunitatea lor și tot aici am cunoscut-o pe cea care avea să-mi devină soție. Deși, pe măsură ce trecea timpul, vedeam tot mai multe lucruri specifice cultelor neoprotestante (fariseism, învățături contradictorii, probleme de ierarhie în congregație, conflicte tineri-bătrâni), mi-am propus să le ignor și să-mi văd de lupta cu păcatele din viața mea. În general, predicile - puternic emoționale și isterizante, în același timp - abăteau atenția eventualilor sceptici.

Aceeși Mărie, altă pălărie

La un an de la sosirea mea, în Părtășie s-a petrecut un incident relevant pentru mine. După modelul jocurilor politice și a partidelor din România, o mână de tineri au organizat „debarcarea” bătrânilor și s-au făcut șefi ai partidei. Considerând că lucrurile nu merg cum trebuie sub vechea conducere, ei au organizat o „lovitură de palat”. Timp de câteva luni adunarea a fost scindată. Eu am rămas în tabăra „bătrânilor”, a conservatorilor. Lucrurile au fost oarecum tranșate atunci când responsabilul german pentru România a decis că tinerii au dreptate. Decizia a fost arbitrară, luându-se în Germania, fără nici o vizită sau discuție cu cei implicați la fața locului.

Această întâmplare mi-a arătat că dincolo de declamațiile lor privind lupta cu păcatul, totul nu era decât o aparență sub care orgoliile și ambițiile personale „din lume” tronau nestingherite. Duhul de dezbinare specific neoprotestanților era la lucru și aici. Tinerii ajunși conducători de partidă au implementat un management religios mult mai eficient și mai captivant, în comparație cu cel anost al bătrânilor detronați. Adunările au început să fie condimentate cu mese festive și cu scenete religioase, spre deliciul copiilor.

Împăratul era din nou gol. Deși eram de acord cu Părtășia în privința luptei cu păcatul, căile lor și duhul în care umblau ei nu aveau nimic comun cu simplitatea lui Hristos. În cele din urmă am încetat

să mai frecventez locul acela, sfătuind-o însă pe soția mea să continue dacă vrea, deoarece nu voiam ca ea să ia decizii influențată de mine. Am intrat într-o criză. De întors în adunările baptiste sau penticostale nici nu putea fi vorba, odată pentru că era un pas înapoi, apoi pentru că și pe acestea le criticasem intens cât timp mersesem în Părtășie.

Decizia de a nu mai frecventa nici o adunare nu a fost ușoară. Atunci când ești învățat că întâlnirile regulate cu „frații”, participarea la adunări și un anume fel de comportament reprezintă laolaltă „credință”, renunțarea la aceste forme exterioare îți dă sentimentul că-ți pierzi credința. Știam că ceilalți spuneau despre mine că „am căzut de la credință” și că „m-am întors în lume”.

Întorcându-se duminica de la adunare, soția mea îmi povestea amuzată despre felul compătimator în care o priveau acum cei din adunare. Era un fel de văduvă de război. Uneori o întrebau despre mine ca și cum eram pe moarte sau chiar murisem. Când ea le răspundea însă că sunt bine, ei se mirau și clătinau neîncredători din cap. Trebuia deci să-mi revin din toată intoxicarea cu propagandă neoprotestantă și să stau singur în picioare.

Foarte mulți dintre neoprotestanți stau în acele adunări pentru că ele le oferă o formă de viață socială. Adunarea acționează ca un „țarc” care le susține „credința”. Izolându-se de societate și de ceilalți oameni, ei ajung deseori să confunde manifestările lor bizare cu credința. Lipsindu-le trăirea interioară autentică, ei simt nevoia să se îmbrace cu frunze asemenea lui Adam, pentru a se încredința pe sine că sunt credincioși.

Înconjurându-se de asemenea lucruri, cad repede în auto-înșelare și în păreri de sine. Acestea și cu țarcul adunării în care-și petrec viața socială sunt un paravan care-i împiedică să se vadă așa cum sunt. Cunosoc oameni care, după prăbușirea la nivel psihologic a acestui țarc, au căzut într-un soi de letargie și stare vegetativă. „Credința” lor a murit.

Am stat deci acasă câteva luni de zile, rugându-L pe Dumnezeu să-mi îndrepte pașii unde crede El de cuviință.

Întâlnirea cu Ortodoxia

În anul 2000, Dumnezeu mi-a trimis un coleg de serviciu pe nume Bogdan Bucur. Era absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă și era complet diferit de ceilalți colegi prin răbdare, atitudine și firea liniștită. Am început să discut cu el despre credință, dorind să-l evanghelizez. Mă asculta cu atenție, îmi răspundea și el. Treptat, am început să recunosc în inima mea că aș vrea să fiu ca el. Aveam o invidie aparte pe felul lui de a fi.

Asta a făcut ca toată campania mea de evanghelizare, care-l avea ca obiect, să se desumfle. Predicarea mea a fost înghițită de trăirea lui. Când am vrut să-i împrumut să citească *Călătoria pelerinului* de John Bunian, o carte foarte apreciată de protestanți, el mi-a împrumutat *Pelerinul rus*. Diferența între cele două cărți este că prima e o ficțiune, pe când a doua e o realitate. Mi-a împrumutat apoi *Viața Sfântului Arsenie Capadocianul* și alte câteva cărți. Am rămas uimit de profunzimea și de aspectul practic al credinței ortodoxe.

De fapt, întâlnirea mea cu credința ortodoxă avusese loc ceva mai devreme, pe când încă frecventam Părtășia. Cel mai bun prieten al meu, un baptist, avusese la un moment dat de tradus și compilat niște materiale pentru un om de afaceri baptist care dorea să scrie o carte despre cartea Apocalipsei. Printre acele materiale erau și scrieri eshatologice ortodoxe.

El mi-a împrumutat o cărticică numită *Viața monahilor din Egipt*. Îl impresionase și pe el foarte mult, însă se scuturase repede de acea impresie, amintindu-și că el e baptist și temându-se, cred, de consecințele avansării pe acel drum. Cartea aceea mie mi-a prins bine de tot. Ce am citit acolo nu văzusem și nici măcar nu auzisem predicat în nici o adunare neoprotestantă din câte cunoscusem. Același prieten mi-a împrumutat cartea *Evanghelia necunoscută*, scrisă de un teolog rus, Dmitri Merejkovski. Prin ea am început să înțeleg ce este acea Sfântă Tradiție a ortodocșilor.

Bogăția spirituală a Bisericii Ortodoxe

Astfel, în anul 2000, după ce Dumnezeu mi l-a trimis pe Bogdan Bucur, care mi-a împrumutat și el niște cărți ortodoxe, de Bobotează a bătut la ușa mea preotul de la biserica ortodoxă din cartier. I-am deschis și i-am spus că nu-l primesc pentru că eu sunt „sectant”. Mi-a zâmbit și m-a întrebat de ce spun că sunt sectant. I-am spus că acesta este cuvântul folosit de ortodocși pentru a-i desemna pe cei de altă credință. Mi-a zis așa: „Să nu mai spui niciodată că ești sectant. Asta înseamnă a deforma adevărul despre Dumnezeu, ceea ce e foarte grav. Apoi, tu nici nu arăți, nici nu vorbești ca un sectant. Un iehovist de la etajul patru mi-a spus că sunt fiu al Satanei și că nu există Crăciun”. Mi-a spus că i-ar place să mai stea de vorbă cu mine și m-a invitat să-l vizitez la biserică.

Timp de aproape jumătate de an, citind și discutând cu părintele Dinu - acesta era numele preotului - și cu colegul de serviciu, m-am apropiat de bogăția spirituală a Bisericii Ortodoxe...

Am început să vin la slujbă la biserica unde slujea părintele Dinu. Nu înțelegeam nimic din Liturghie. Veneam mai mult pentru a-l asculta pe el predicând. Îl ascultam cu urechi protestante, aprobând și dezaproband, după caz, cele ce auzeam. Bogdan mi-a explicat Sfânta Liturghie și mi-a dat o carte cu tâlcuirea ei.

Atmosfera pe care o vedeam acolo era foarte diferită de cea cu care eram obișnuit în adunările neoprotestante. Aici oamenii păreau să nu se cunoască între ei. În plus, vedeam gesturi de răutate când unul ocupa scaunul altuia sau îl împingea mai mult sau mai puțin voit. Relațiile dintre oameni, alături de anumite aspecte doctrinare, au reprezentat o piedică pentru mine. Eram însă atras și doream să cunosc mai multe pe linia celor citite în cărțile menționate mai sus.

Părintele Dinu mi-a spus că nu ar trebui să vin la biserică pentru oameni, ci pentru Dumnezeu. Mi-am amintit de pasajul din Evanghelia care descrie aducerea lui Iisus la Templu la vârsta de 12 ani. Am revăzut în mintea mea multimea care venea din toate colțurile țării la Ierusalim, care se îmbulzea să intre în Templu. Oameni care nu se

cunoșteau între ei și care aveau felurite inimi și gânduri. Printre ei însă erau și Maica Domnului, Iosif, bătrâna Ana și proorocul Simeon.

Din afara Bisericii, multe lucruri îmi păreau de neînțeles și fără rost. În Scriptură, cei care ascultau pildele lui Iisus nu le înțelegeau, căci erau „afară”. Atunci când „au intrat” în Biserică la Cincizecime, li s-au deschis ochii și au înțeles.

Convorbiri de taină până-n miez de noapte

Întrucât lista întrebărilor mele doctrinare era foarte lungă, părintele Dinu m-a sfătuit să merg în concediu la mănăstirile din Moldova, unde voi putea sta de vorbă pe îndelete cu călugării de acolo. Așa am ajuns în vara lui 2000 la Mănăstirea Neamț. Eram un tânăr neoprotestant dornic să afle răspunsul la multe întrebări.

M-am dus la tânărul călugăr de la poarta mănăstirii și l-am întrebat cu cine aș putea sta de vorbă despre credință. M-a îndrumat în biserica mare a mănăstirii. Aici l-am întâlnit pe părintele Serafim. Dându-și seama din primele mele cuvinte că nu sunt ortodox, nu a fost foarte doritor să-mi răspundă la întrebări. Totuși, spre surprinderea mea, mi-a citat un psalm în traducerea protestantă a lui Cornilescu, redându-mi apoi și traducerea ortodoxă, mai duhovnicească și mai plină de miez, după părerea lui.

Discuția a fost scurtă, el fiind reticent a discuta cu mine. M-am întors la băiatul de la poarta mănăstirii, cerându-i să mă îndrume către un alt călugăr. Mi l-a arătat pe unul care traversa curtea mănăstirii, pregătindu-se să bată toaca pentru slujbă. Era părintele Vlasie.

M-am dus la el și i-am spus că am niste întrebări despre credință și că as vrea să stau de vorbă cu el. M-a întrebat dacă sunt ortodox. Când a aflat că nu sunt, mi-a spus să-l caut a doua zi, când îmi va spune dacă va sta de vorbă cu mine. A doua zi l-am găsit abia seara, la ora 10. Am mers cu soția mea, cu el și cu încă un călugăr într-o chilie. Mai întâi le-am spus ce credință am eu; le-am vorbit despre Părtășie și despre „lovitura de palat” care m-a făcut să plec de

acolo. Mă ascultau cu interes, comentând uneori cu umor „ortodoxia” din opiniile mele.

Cei doi monahi, părintele Vlasie și părintele Eufrosin, erau niște persoane interesante pentru mine. În ciuda descrierii sau imaginii realizate de neoprotestanți, nu găseam la ei nici aere de superioritate, nici morgia unor oameni cu preocupări înalte, cum nu găsisem de altfel nici la părintele Dinu din București. Am discutat despre multe: despre icoane și idoli, despre închinare și slujbe bisericești. A trebuit să admit că toate răspunsurile pe care le primeam stăteau în picioare, cu toată obsesia mea protestantă legată de „biblicitatea” răspunsurilor.

Discuția cu ei s-a prelungit până târziu în noapte. La ora 2, când ne-am despărțit, părintele Vlasie m-a întrebat, mai mult ca o sugestie care nu cerea un răspuns pe loc, dacă nu aș vrea să mă întorc la Ortodoxie.

Întoarcerea Acasă

Traversând curtea mănăstirii către camera noastră, simțeam în inima mea nevoia și dorința de a mă întoarce la credința dată sfinților odată pentru totdeauna, însă mi-era teamă de cum va reacționa soția mea la o asemenea decizie. Am mers în tăcere unul alături de altul, dar când am ajuns în cameră, ea mi-a spus, fără nici o introducere, că ar vrea ca, înainte de a pleca de la mănăstire, să pună „lucrurile în ordine”. Deși nu participase activ la discuția cu cei doi monahi, impresia cu care rămăsese fusese foarte puternică.

A doua zi am mers amândoi la părintele Vlasie și i-am spus că vrem să ne întoarcem la Ortodoxie. Ne-a spus că slujba de întoarcere trebuie oficiată de un episcop. Atunci era sosit în vizită la mănăstire Înaltpreasfințitul Daniel, Mitropolitul Moldovei. Însoțit de părintele Vlasie, am mers și am stat de vorbă cu el. Ne-a povestit că și el mergea din când în când la penticostali când era copil, însă nu s-a ferit să se convertească. I-a dat dezlegare unui preot să facă slujba de Mirungere pentru întoarcerea noastră la Ortodoxie. Slujba a avut loc la prânz, urmată apoi de slujba Cununii. Ca nași i-am avut pe părinții lui Vlasie, care erau și ei zilele acelea la mănăstire. Acestea se petreceau

în luna iulie a anului 2000. După cununie, părintele Vlasie m-a întrebat de când eram căsătorit cu Cornelia și de ce nu aveam copii. Soția mea pierduse o sarcină și fiecare doctor la care fusese îi prescrisese un alt tratament. Hotărâsem să așteptăm un diagnostic definitiv. Părintele Vlasie mi-a răspuns atunci să nu ne mai facem griji, că de acum lucrurile aveau să fie în regulă. Ceea ce s-a și întâmplat. L-am crezut pe cuvânt, am mers prin credință și peste un an, cu ajutorul Maicii Domnului și al rugăciunilor părintelui Vlasie, ni s-a născut Mihai.

Am petrecut o săptămână la mănăstirea Neamț. Am putut să gust pentru prima oară din duhul sfinților și să văd ce înseamnă cu adevărat lupta cu păcatul. Nu am întâlnit nici oameni cu vorba mieroasă, nici învățături interesante extrase din Biblie ca iepurii din pălăria scamatorului. Nimic care să izbească ochiul sau care să îmbie pământeste.

*Cele învățate la neoprotestanți își găsesc acum
plinire în Biserica Ortodoxă*

Privind înapoi la anii din grupările neoprotestante, perioada aceea a reprezentat pentru mine învățătura începătoare despre Dumnezeu, Iisus Hristos și mântuire. Nu spun că este întotdeauna necesară o asemenea „fază”. Dumnezeu lucrează individual, în funcție de firea omului. Pentru „copilul teribil” care eram, probabil era prea greu să vin deodată, direct la Biserica lui Iisus Hristos. Lucrurile învățate în adunările neoprotestante își găsesc acum plinire în Biserica Ortodoxă. Ele capătă un sens nou, duhovnicesc.

Mântuirea omului este o luptă și o transformare. Pe de-o parte îți stă în față oferta acestei lumi, cu promisiunile ei de nivel de trai, realizare profesională și distracții forțate, pe de altă parte Dumnezeu îți pune înaintea, prin Sfinții Săi, o alt fel de viață. O altă viață în care goana după vânt a încetat, o viață în care te găsești pe tine și te regăsești în Hristos, o viață în care înțelegi lumea în adevărata lumină și vezi rostul tuturor lucrurilor. Nici intrarea în această viață, dar nici intrarea în oferta

lumii, nu este ușoară. Amândouă cer o luptă, dar lupta e una pentru lumea aceasta și alta pentru viața cu Dumnezeu.

Începutul vieții cu Dumnezeu și urmarea lui Hristos și a Sfinților Săi stă în voința omului. Apoi vine Harul lui Dumnezeu și începe lupta cu vechiul eu. Este o luptă grea, este o luptă frumoasă, este lupta dusă de Sfinți de-a lungul timpului, este lupta care duce la cununa mântuirii.

Sursa: www.ortodoxiatinerilor.ro

Piramida lui Maslow și procesul desăvârșirii creștine

Pr. Ciprian Bâlbă

Ideea de evoluție, progres, înaintare de la o stare de un anumit fel la una superioară, face parte din apanajul inalienabil al existenței umane. Literatura din cele mai variate domenii de gândire este consistent exemplificatoare de nuanțe și particularizări ale acestei dinamici umane constituționale și, în egală măsură, teleologice. În mod constant omul este homeostazic și dinamic.

Atât din punctul de vedere al compoziției individuale cât și din cel al scopului sau sensului vieții, lucrurile se pot înțelege și interpreta diferit. Conținutistic vorbind, omul este fie ființă dihotomică, adică formată din suflet și trup, fie ființă trihotomică, adică în compoziția ei intrând alături de suflet și trup și „chipul lui Dumnezeu” cu tot ceea ce implică el. În ceea ce privește scopul sau sensul vieții, acesta poate fi circumscris de lume și universal creat, de caracterul imanent al existenței sau poate viza depășirea mundanului, transcenderea oricărei forme de ființare lumească. Am putea spune, deci, că dihotomiei constituționale a omului i-ar putea corespunde un scop ce nu depășește

sfera creată a lucrurilor, pe câtă vreme structurii trihotomice i-am putea apropia mai bine accepțiunea transcendentă.

„Ierarhia trebuințelor” după Abraham Maslow

Aceste concepții și explicitarea lor terminologică vor apare într-o lumină mai limpede dacă le vom operaționaliza în cadrele ideatice specifice psihologiei de factură umanistă și în cele ale teoretizărilor antropologice și soteriologice creștine. Abraham Maslow este întemeietor al psihologiei umaniste care se afirmă prin raportare și nuanțare la freudism și comportamentalism. A rămas în istoria psihologiei prin contribuția sa cea mai importantă cunoscută ca „ierarhia trebuințelor”. Pentru a înțelege mai bine această concepție ierarhică este nevoie de o imagine piramidală pe care să o avem în minte și la baza căreia se află trebuințele cele mai generale pentru ca, urcând spre vârf, ele să se situeze pe o arie tot mai îngustă de la general spre particular. Trebuie să mai precizăm că trebuințele ierarhizate îndeplinesc funcția de motivare și determinare a dezvoltării și actualizării personalității.

Trebuințele fiziologice. Pe măsură ce detaliem problema ele sunt tot mai multe. Noi ne rezumăm să le amintim doar pe cele mai cunoscute: foamea, starea, reproducerea. Fără că aceste trebuințe să fie satisfăcute nu putem trece la un nivel superior al piramidei, deoarece individul în integralitatea lui psihosomatică urmărește îndeplinirea solicitărilor bazale. „Dacă nicio trebuință nu este satisfăcută, iar organismul este în acest caz dominat de cele fiziologice, toate celelalte trebuințe pot deveni pur și simplu inexistente sau pot fi împinse în fundal Receptorii și efectorii, inteligența și memoria, obiceiurile pot fi definite acum drept instrumente de satisfacere a foamei” (doar în cazul în care exemplificăm prin acest aspect, principiul funcționând la nivelul fiecărei trebuințe bazale în parte. s.n.).

Trebuințele de securitate. În condițiile în care trebuințele fiziologice sunt măcar parțial împlinite își face apariția nivelul imediat superior, nefiind posibil un salt direct spre vârful piramidei fără

această gradație. Printre nevoile acestei etape amintim: siguranța, stabilitatea, protecția, trebuința de structură, lege, ordine În societatea actuală omul se simte apărat și protejat și, deci, nu mai are nevoia stringentă de dezvoltare a propriei personalități pe baza motivației de securitate.

Trebuințele de apartenență și dragoste. Aceste nevoi primare ar putea fi subsumate tendinței spre socializare a omului care, în felul acesta, fuge de singurătate, izolare, ostracizare, lipsa prietenilor, respingere. „Am convingerea că înmulțirea uimitoare și rapidă a grupurilor de instruire, a celor de dezvoltare personală și a comunităților dedicate susținerii reciproce poate fi motivată parțial de această foame nesatisfăcută de contacte, intimitate și apartenență”.

Trebuințele de stimă și respect. Fiecare om are nevoie de stimă și aprecierea pozitivă a celorlalți, de respectul față de sine pe fundamentul căruia să-și construiască imaginea propriului statut și a propriei valori, a însemnătății pe care o are la nivel aptitudinal, social, profesional. Sentimentul utilității și al eficienței personale este tocmai impulsul și susinerea spiritului întreprinzător al omului spre activitate și acțiune în folosul familiei, societății mai largi, a neamului etc.

Trebuința de actualizare a sinelui. După ce a trecut prin toate etapele anterioare (fiziologie, securitate, dragoste, stimă și respect de sine), personalitatea umană poate accede la nota sa distinctă de însemnătate supremă și valorizare maximă prin actualizarea potențialităților specifice. Astfel cineva își poate dori să fie pictor, cântăreț ori scriitor, la fel cum altcineva se poate axa pe dezvoltarea competențelor parentale sau manageriale și lista ar putea continua indefinibil.

Dinamica mântuirii creștine

Să precizăm acum și punctual creștin de vedere asupra dinamicii mântuirii. Textul de referință este cuprins în primele capitole ale cărții Facerea din Biblie. Ne vom opri la ceea ce este îndeobște cunoscut ca fiind referatul biblic al creației. Aici, după ce Dumnezeu poruncește să se facă toate, Se sfătuiește cu Sine Însuși, adică Tatăl și cu Fiul și cu

Sfântul Duh: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră”. Astfel, printr-un act special, „luând țărână din pământ . . . l-a făcut pe om după chipul Său”. Apoi a suflat Dumnezeu în fața omului și acesta a devenit ființă vie, cu suflet.

Din cele consemnate rezultă câteva idei: în primul rând, omul nu este produsul hazardului sau combinației aleatorii de particule cosmice, ci este creat și modelat de Dumnezeu într-un fel anume; demnitatea, valoarea și destinul omului se adevăresc prin chiar distincția actului creațional; fiind făcut și modelat din pământ se găsește într-o legătură responsabilă cu universul creat; omul a primit sufletul direct de la Dumnezeu; omul a fost făcut „după chipul” lui Dumnezeu și are menirea desăvârșirii întru asemănarea cu El. Felul în care a fost adusă la existență Eva relevă același aspect de tip esențial al raportului Creator – om/creatură.

Așadar, omul are datoria actualizării potențelor sale creaționale sau este răspunzător de dinamica ascensională a apropierei procesuale a chipului de asemănare. și aceasta nu printr-o preocupare exclusivă și egoistă de sine și pentru sine, incluzând în asumarea demersului propriei mântuirii lumea și semenii cu care persoana se află într-o legătură cu totul și cu totul specială, organică am putea spune, dovedită încă prin actul elocvent al creației. Să nu uităm că omul a fost făcut din pământ (element cosmic) și apoi Dumnezeu i-a dat prin suflare sufletul și chipul Său. De asemenea, să nu lăsăm deoparte nici felul în care a fost adusă la viață Eva din coasta lui Adam. Toate acestea au menirea de a sublinia că procesul mântuirii presupune o dinamică intra și interpersonală, orientată ascensional spre Sensul deplin al vieții care i-a fost încredințat omului încă de la facerea lui. Personalitatea Sfântului este cea care realizează aceste lucruri la un grad foarte înalt.

Sfântul – modelul desăvârșirii creștine

Sfântul viețuiește la un nivel foarte luminos de conștiință de sine, de semenii, de univers, de Dumnezeu și de susținere a efortului etic-ascetic necesar parcurgerii drumului îngust de la chip la asemănare.

Pentru el nu există noțiunea de „eu” decât în măsura în care aceasta servește cumva slujirii aproapelui. Deși departe, fizic vorbind, – aceasta nefiind o condiție sine qua non a procesului desăvârșirii – de oameni și de vietul lumii cu problemele ei cotidiene, sfântul le asimilează pe toate și le integrează la un nivel superior de înțelegere. El nu se roagă pentru sine decât în măsura în care îi cuprinde pe toți oamenii și creația în rugăciunea sa.

Trăind în mijlocul animalelor celor mai feroce, în mijlocul naturii care-și desfășoară cursul ei firesc de existență și suferind în sine pentru toate păcatele oamenilor, poate chiar pentru împietrirea în rău a diavolului, ei se roagă pentru toi și pentru toate, pentru mântuirea tuturor. Postul, rugăciunea, milostenia, ascultarea, sărăcia, fecioria, abținerea în toate formele ei au relevanță pentru omul sfânt în măsura în care beneficiarii acestor eforturi eroice sunt, alături de el, toi oamenii pentru care el se roagă și cărora le vrea binele pământesc și pe cel ceresc.

De aceea, sfântul nu trăiește pentru a mânca, ci mănâncă pentru a trăi și nu se folosește de nimic din cele ale lumii decât atât cât îi este imperios necesar pentru supraviețuire, efortul său concentrându-se preponderent pe cizelare interioară mântuitoare pentru sine și în folosul celorlalți. În această ordine de idei, pentru sfânt „ierarhia trebuințelor” îmbracă o semnificație aparte.

Bibliografie:

Biblia sau Sfântă Scriptură;

Lazăr, Cornel, *Etică și deontologie - exigene etice și deontologice ale profesiei de psiholog/pedagog*, Editura Psihomedica, Sibiu, 2010;

Maslow, Abraham, *Motivatie și personalitate*, Editura Trei, București, 2007;

Stăniloae, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1978.

Trebuie să știi să mori și să înviezi în fiecare zi

Părintele Arsenie Papacioc

– interviu –

Recomand o stare de veselie interioară, din inimă, o stare care înseamnă rugăciune neîncetată.

O stare de veselie adevărată, degajată de problemele vieții, de problemele cărărilor vieții, ale unuia și ale altuia. O stare de veselie, cu orice chip.

Părinte Arsenie, ce le recomandați în primul rând creștinilor care doresc să sporească în viața duhovnicească?

Recomand o stare de veselie interioară, din inimă, o stare care înseamnă rugăciune neîncetată. O stare de veselie adevărată, degajată de problemele vieții, de problemele cărărilor vieții, ale unuia și ale altuia. O stare de veselie, cu orice chip. Dacă-i întristare, se clocesc ouăle diavolului. E o stare de absență, de întunecare. Dacă un om nu moare de pe poziția de trăire, de înălțare, de steag, toată creația suferă. Noi trăim într-o mare unitate, toată creația lui Dumnezeu este o unitate. Dacă ne despărțim de marea unitate, suntem pe poziție de anulare, de auto anulare.

Deci, recomand o poziție de trăire. Pentru că tragedia întregii lumi trebuie plânsă ca propriile noastre păcate. Și starea de rugăciune înseamnă o stare de prezență. Eu, ca duhovnic ce toată ziua stau de vorbă cu lumea care are nevoie de verticalitate, nu recomand nevoințe. Recomand o stare de prezență continuă care înseamnă recunoașterea forțelor de bine din tine.

Ați cunoscut astfel de oameni care aveau o asemenea stare de prezență continuă?

Asta este o întrebare la care nu se poate răspunde întru totul. Oamenii își păstrează ascunsă viața lor. Am trăit în pușcării 14 ani; am stat cu fel de fel de conducători ticăloși. Eram într-o anumită relație și cu Părintele Dumitru Stăniloae, bineînțeles respectând proporțiile, căci eram un prichindel pe lângă el. La procesul Rugului Aprins - am fost amândoi în același lot - el s-a purtat cam șovăielnic. Dar când a intrat în temniță, când a întâlnit acolo mari trăitori care erau de 20 de ani în închisoare, care cunoșteau Noul Testament aproape pe de rost - puțini erau care nu știau toate scrierile Sfântului Ioan Evanghelistul - Părintele Stăniloae a rămas impresionat.

Nu se întâmplă nimic, absolut nimic, niciodată, fără voia lui Dumnezeu. Căci zice Mântuitorul: „Nu se mișcă fir de păr fără voia Mea“. Suntem conduși, guvernați de Dumnezeu în toată mișcarea noastră. Deci trebuie să fim atenți. În închisoare erau oameni de rugăciune. Am trăit cu ei, cu Valeriu Gafencu, cu Virgil Maxim... L-am avut pe Virgil chiar în celulă. Am stat împreună, mi-a fost aproape ca un ucenic. Am stat mult timp în doi, în celulă, la Aiud.

Pe mine m-au ținut ani de zile la zarcă. Zarca era la Aiud o închisoare în închisoare. Nu știți! Făcută de unguri pentru români. Acolo nu vedeam nimic. Ne scoteau afară zece minute pe lună. Vă dați seama, erai cu totul suspendat de tot ce-i materie! În asemenea condiții, toți creștinii aceștia se rugau. Dar care era intensitatea rugăciunii, asta e greu de apreciat - ca să satisfacem noi acum lumea curioasă de astăzi. Vă mai spun încă o dată: eu recomand o stare de veselie care înseamnă rugăciune neîncetată. Cine fuge de Cruce fuge de Dumnezeu!

De ce Sfânta Liturghie este considerată cerul coborât pe pământ?

Sfânta Liturghie face abstracție de la orice fel de comparație. Sfânta Liturghie este Cer, este Dumnezeu. În mâna omului, bineînțeles. E cel mai important, cel mai mare lucru posibil. Și de multe ori mă gândesc ce cinste are omul. Pentru că Dumnezeu a creat două lucruri nemaipomenite care nu se pot repeta. A creat o femeie distinsă care L-a născut pe Dumnezeu și a creat preoția care-L coboară de sus și Îl naște din nou pe Sfânta Masă. Ce ziceți de lucrul acesta? Nu e o

coajă de pâine acolo, este un Dumnezeu, este o creație întreagă! Cum aș îndrăzni să o compar? Cu cine, cu ce rugăciune, cu ce sfințenie? E chiar Dumnezeu, întrutotul pe Sfânta Masă. Și lucrarea aceasta o săvârșește omul. Pentru că ființa umană - așa cum zice și Sfântul Grigorie de Nyssa - este copleșitoare, de neînțeles. Dumnezeu are încă taine ascunse cu privire la om, pe care nu le cunosc nici îngerii. Omul este cu totul superior în creație. Lupta Satanei, asiduă și chiar finală, este să nu recunoaștem că putem fi în asemănare cu Dumnezeu.

Da, suntem creați așa. Recunoaștem, nu recunoaștem, așa suntem creați. Nimeni din creație nu-i ca omul. El este singura verigă posibilă de legătură între Dumnezeu și creație. Omul! Lui i s-a încredințat marea răspundere să supravegheze întreaga creație, el este stăpânul creației. Omule, omule, uite pe cine bagi tu în iad! Pe tine, adică, atunci când mergi pe calea pierzării.

Așa că Liturgia, în sfârșit, nu-i o lucrare omenească, ea este peste îngeri și peste orice. Este chiar El. Da! „Eu sunt Cel ce sunt”, aici și acum! Învierea lui Hristos s-a făcut... Nu numai El a înviat. Toată creația a avut un moment de recucerire și de reînviere. Dar toată gloria acestei nemaipomenite întâmplări, de care ne e și frică să amintim, n-ar fi fost așa de valoroasă dacă n-ar fi fost crucea mai întâi. Deci poziția aceasta este: întâi suferința și pe urmă plata. „Cine fuge de Cruce fuge de Dumnezeu”, zice Sfântul Teodor Studitul.

Nu cer nimic altceva decât un pic de trezvie. Dumnezeu nu-i supărat pe noi atât de mult pentru anumite greșeli, pe cât este de supărat că suntem nepăsători. Să nu amânăm trezirea duhovnicească. În ierarhia din Biserică nu împăratul sau patriarhul este cel mai mare. Cine este mai smerit, acela este mai mare în Biserică, în Împărăția cerurilor. Smerenia este singura cale de salvare.

Vă rugăm să ne explicați mai mult citatul din Sfântul Teodor Studitul.

Eu am vreo 44 de arestări, iar la Rugul Aprins am fost condamnat 40 de ani. Voiculescu, Stăniloae, Mironescu și toți ceilalți au primit câte 15 ani. Mie mi-au dat 40 de ani. Sigur că m-am distrat când m-au condamnat, dar m-a costat. Că mă tratau peste tot ca pe un mare

criminal. Chiar la Jilava un căpitan m-a întrebat în timp ce mă dezbrăca și mă tunde: „Ce-ai făcut, mă?” „N-am făcut nimica, mă!”, i-am zis eu. „Mă, dacă nu făceai nimic te condamna la 10-15 ani, dar 40 de ani. . . “Vedeți, dacă nu făceam nimic, tot mă condamna la 10-15 ani. S-a dat de gol, știți. Iacă cu cine-aveam de-a face. Iacă cin’ te dezbrăca, iacă cin’ te omora. . .

Important este ca tu să ai o poziție de prezență. Nu m-au omorât, deși mă urmăreau, mă băgau pe la răcitor, la camere frigorifice. În trei zile mureai, după socoteala lor. N-am murit în trei zile. Mi-au dat cinci. N-am murit în cinci zile. Mi-au dat șapte, n-am murit. N-a vrut Dumnezeu. Dar a fost greu. Important e ca acolo unde ești să fii prezent. Și, fie ce-o fi, de acum. Om sunt, un pai în vânt. Nu mai conta moartea, părinților. Moartea era salvare! Dar există un duh, o linie, o rază de viață în om care nu cedează. Și n-avem alt ideal decât de-a ne hărăzi Dumnezeu fericirea să murim chinuiți și sfârtecați pentru scânteia de adevăr ce știm c-o avem în noi, pentru a cărei apărare vom porni la încheștare cu stăpânitorii puterilor întunericului pe viață și pe moarte. Asta-i deviza fiecărui creștin. Dacă nu-i așa, atunci „mortua est”!

În tinerețe eram singurul din sat care mergeam la biserică. Nu babă, nu moș, nu nimica, eram eu singur. Și a zis preotul: „Am și eu unul care vine la biserică, dar nici el nu stă pân’ la sfârșit”. Eu când am auzit vorba asta. . . Nu știam, eram un copil. Când începea predica, credeam că s-a terminat totul. Nu știam eu de Liturghie, eram copil. De atunci n-am mai ieșit din biserică până nu ieșea și preotul, să fiu sigur că s-a terminat. Eu sunt macedonean după tată. Tatăl bunicului meu a fost preot în Macedonia, de unde și numele de Papacioc. La origine, ne-a chemat Albu. În sfârșit. . . nu facultăți, nu academii, nimic nu te formează cât o stare de prezență continuă, ca închisorile, ca suferința. Este o mare greșeală dacă o ignoră cineva.

Când Mântuitorul era pe lacul Ghenizaret, cu apostolii, a zis: „Să mergem pe țarmul celălalt”. S-a culcat în corabie. În timpul asta valurile creșteau. „Doamne, Doamne, scoală că pierim!”, au strigat apostolii. „Vă și vedeți în fundul mării cu Mine cu tot!”. Adică: „N-am spus Eu bine, să mergem pe malul celălalt? Voi ați fără valuri? Voi ați fără

încercări?“ Păi nu se poate. Pentru că, practic, toate astea îți topească mai mult inima spre marile puteri, spre Dumnezeu. topeai zăpadă. Câteodată când o topeai, ți se înfingeau acele de brad în gât. Și era atât de nesuferit! Sunt multe lucruri! Cum să exemplific, cum să le materializez? M-am folosit mult. Dar nu eram un om al pustiei. Dacă nu ai o stare de smerenie, oriunde ai fi în viață, dar mai ales în pușcărie și în pustie, n-o duci.

Unde a fost mai greu: la pustie sau în închisoare?

Acum, vă dați seama, în închisoare nu credeau în Dumnezeu, nenorociții paznici. Și erau foarte sălbăticiei, îndârjiți. La Aiud am avut un șef de gardieni acolo, la zarcă, se numea Biro. Pe ungurește înseamnă primar. Era rău de tot. Să revin: cei de la pușcărie nu credeau în Dumnezeu. Și erau primejdioși. În pustiu luptai cu dracul. Dracul credea în Dumnezeu. Se temea de El. Puteai să-l ții pe diavol la distanță, de aceea nu mă speriam. Că te trăgea, trăgea haina de sub tine, o blană de piele pe care stăteam lungit noaptea.

Se întâmplau multe lucruri. Dar nu era primejdios. Eram totuși liber. Și oamenii, părinților, nu prețuiesc viața de libertate. Mai mult, nu prețuiesc suflarea și răsuflarea, că tot de la Dumnezeu sunt. Nu-i supărat Dumnezeu pe noi atât de mult pentru păcate, cât este supărat că suntem nepăsători. Asta trebuie propovăduit la toată lumea. Și vă spun și eu vouă, acum, tot așa. Faceți act de prezență la Dumnezeu: „Doamne, Tu m-ai făcut, Tu mă iei“. Ne-a creat singuri numai pentru El, nu și pentru dracul, pentru patimi.

Nu ne jucăm cu timpul vieții noastre. Am avut ocazie să fiu chemat de multe ori la căpătâi de morți. Că eu, peste șase ani, împlinesc o sută de ani. Am avut o viață trăită cu adevărat: pușcării, viață intensă, viață care măsoara suflarea și răsuflarea zi de zi, clipă de clipă chiar. Deci te obliga să iei o atitudine. Căci nu puteai să cedezi: era proba de credință sau de necredință. Nu te jucai. Dar nu m-am folosit așa, până în adâncul deliberativ al lucrurilor, ca la căpătâiul morților. Țipete... sentimente omenești... muribunzii vedeau draci, așa cum știm că vin.

Vedeau păcatele așa cum le-au făcut, nu cum le-au spovedit. Și vroiau să le spovedească, dar nu mai puteau... Înapoi nu se mai

putea, căci venise aia, moartea. Moartea nu vine să-i faci o cafea. Vă dați seama ce spaimă era, că erau suflete trezite acum, înainte de moarte, și intrau într-un necunoscut și începeau să apară toate așa cum ni se arată în Scripturile divine. Spune așa un Sfânt Părinte: „Aș vrea să înțelegeți: dacă chinurile iadului sunt la nivelul chinurilor din ziua morții, e destul”. E groaznic.

Și uite, toți doreau să mai trăiască o zi. Și zicem noi, care ne scaldăm în ani: „Ce faci într-o zi?” „Nu într-o zi, într-o clipă poți să faci mult! Că Dumnezeu n-are nevoie de cuvintele noastre, are nevoie de inima noastră. Și putem să I-o dăm într-o clipă.

La Putna vin mulți tineri. Dacă le spunem că „nu este bine să aibă legături trupești înainte de căsătorie, unii încep să râdă, și să zică: „ei, asta era acum o sută de ani“. Ce le puteți spune la tinerii aceștia?

Aici să fie atenți duhovnicii! Să nu fie de partea lor când zic: „mi-a spus părintele cutare, că pot să...”. Și în acest fel ei își susțin punctul lor de vedere erotic. Au nevoie de un sprijin, de un cuvânt, de girul unui cleric. Înțelegeți? Nu stăm de vorbă.

Uite, eu chiar azi am avut o discuție: i-a spus doctorul la o tânără că, dacă păstrează sarcina, moare sigur. Eu i-am zis: „mori pe datoria supremă de mamă, că te-așteaptă viața veșnică, fericită”. „Asta n-o fac, nu se poate”, a răspuns. Vedeți, vroia să facă avort cu aprobarea unui cleric, dacă se poate unul cu nume și renume. Nu! Doctorii n-au nici o autoritate; ei vor să trăiești aici, dar eu vreau să trăiești dincolo, în veșnicie. Va să zică, avem ce să le spunem.

Să trăiască creștinește! Vreau să vă spun că nu-i de glumă dacă nu te-astâmperi. Se pot întâmpla lucruri îngrozitoare, de nedescris, cum am chiar acum un caz. Vrei, nu vei, trăiește viața așa cum a ordonat-o Dumnezeu.^ai cum o propovăduiește Biserica și gata. Cei care nu se luptă cu patimile nu cunosc bucuria biruinței duhovnicești. Nu o cunosc. Acum nu-i un alt Hristos diferit de Cel din vechime. Nu putem să schimbăm învățătura lui Dumnezeu după cum ne convine. Același Hristos, cu întregimea învățăturii Lui, rămâne peste toate veacurile.

Din punct de vedere duhovnicesc, cum vedeți viitorul țării noastre?

E o întrebare îndrăzneță și o să fie un răspuns sfios. Eu, personal - judec după inima mea -, văd o mare răspundere, văd un mare răspuns pe care nu-l poate da decât Țara Românească în lume, cândva. Consider că în România e cea mai adecvată viață, răsuflare și suflare, după Scriptură. România este milostivă și nu duce un război de distrugere, ci numai de avanpost, de apărare. Tocmai poziția Scripturii. România o văd având o mare misiune în lume. Sigur că nu din punct de vedere economic numaidecât, ci din punct de vedere mântuitor numaidecât. Și, asta contează: Că Dumnezeu rabdă, rabdă, dar și înaintea apucă.

Și noi. Care vedem lucrurile acestea, la întrebarea asta îndrăzneță răspundem: suntem români și cum să nu văd o fericire pentru țara mea? Nu pentru că-i țara mea, ci pentru că sunt într-un cadru adecvat Scripturii, Chiar dacă există și căderi, Scriptura este trăită de români. Românul înțelege de ce-ai întins mâna. În Occident nu se mai pune problema în același duh. Vin foarte mulți să mă întrebe: „să plec în străinătate“? „Pleacă. Dar să știi că ai terminat cu Ortodoxia!“ Pentru că acolo sunt anumite raționamente, este o goană după bani, este o altă lume. Să trăiască, n-am nimic de zis. Îi înțelegem. Dar asta nu trebuie să ne interzică să spunem adevărul.

O mare misiune duhovnicească va avea România. Asta-i părerea mea. Trăim sau nu trăim, dar vom vedea că așa este.

Dacă ar fii să le adresați acum un cuvânt tinerilor, ce le-ați spune?

Uite ce le spun: tinerilor, dați-mi mie tinerețea voastră dacă nu știți ce să faceți cu ea. Acesta e răspunsul.

Sursa: www.doxologia.ro

Biserica si lumea - Apostazia - Sfârșitul lumii

**Biserica și lumea
vremurilor din urmă**

“Cei drepti vor fi considerați nebuni, vor fi lepădate rânduilele creștinești și... tot în numele lui Dumnezeu, vor face **biserici fără cruce**, vor nesocoti Sfânta Jertfă și o vor amesteca în slujire cu păgânii - *Sf. Mitropolit Varlaam*

Veșmânt și înveșmântare

Bogdan Balint

Dacă privim în jurul nostru cu atenție, vom observa varietatea hainelor și multitudinea modelor. Ce ne va atrage atenția în mod deosebit va fi moda actuală, care nu întotdeauna are în vedere frumosul și normele etice. În decursul timpului veșmântul și-a pierdut din sensurile pe care le avea la origine.

Dumnezeu l-a creat pe om și l-a așezat în Rai. Primii oameni nu aveau nici un fel de îmbrăcăminte, plimbându-se prin Rai nestingheriți. Această goliciune este, de fapt, o transparență, în sensul că omul trăia în armonie cu el însuși și cu natura înconjurătoare. Omul era înveșmântat de către Dumnezeu, veșmântul fiind țesut din Har, lumină și slavă. Veșmântul era, de fapt, „chipul lui Dumnezeu” în om, fiind prezentă și „asemănarea cu Dumnezeu” constituită din nepătimire, nestricăciune, fericire.

Căzând în păcat, omul a fost dezbrăcat de hainele strălucitoare și și-a cusut frunze trecătoare, crezând că prin aceasta poate ascunde păcatul pe care îl săvârșise. După cădere, Dumnezeu l-a îmbrăcat prin milostivirea Sa în „haine de piele” (Facere 3, 21). „Hainele de piele” n-au fost un element constitutiv natural al omului. Ele reprezintă mortalitatea biologică: „și-a ascuns goliciunea de jur împrejur cu piei moarte” (Sf. Grigore de Nissa).

Haina dezvăluie o parte din personalitatea omului

Pentru omul arhaic, veșmântul era o necesitate, dar nu numai atât, ci și un simbol care aduce aminte de căderea în păcat a primilor oameni. Unul din personajele lui Umberto Eco spunea despre haina lui călugărească: „căptușeala acestei glugi e ca un jăratec și foc arzând, și este focul care îmi arde trupul, și pedeapsa aceasta îmi este dată pentru păcatul cel fără de rușine al cărnii, de care m-am împovărat, și focul acesta fără istov mă pârlă și mă arde”.

În comunitățile arhaice veșmântul este împodobit cu nenumărate simboluri, care erau cunoscute de toți membrii comunității. Cel mai concludent exemplu este fâșia de batik purtată de aborigenii din Java. Aceasta este o pânză multicoloră ce are imprimate desene complicate, labirintice. Acest batik nu i-ar spune mare lucru omului modern; el l-ar putea deosebi de altele datorită culorilor dominante. Însă pentru un japonez acel desen labirintic este o întreagă biografie. Fiecare semn e un simbol. Un japonez își dă seama după fâșia de batik dacă omul e bogat sau sărac, dacă e de la munte sau de la mare, ce meserie are, câți copii are etc. Dacă costumul este creat cu atenție, descoperă și lucruri intime, căci simbolismul veșmintelor nu ascunde nimic. Toate „ocaziile” și „evenimentele” sunt înscrise în labirintele acelea policrome. Simbolistica este cunoscută tuturor membrilor comunității, ea făcând posibilă o comuniune perfectă și firească, căci omul nu vrea să ascundă nimic, el integrându-se în ordinea comunității. Omul nu are „secrete”, aproape că nu are nevoie de „prezentare”, haina lui vorbește despre el.

Creștinul asociază hainele sale cu haina luminoasă primită la Botez

Am văzut că hainele au rolul de a ascunde goliciunea trupească și că ele pot reflecta anumite lucruri despre cel care le poartă. Este foarte adevărat că „nu haina îl face pe om”, dar ea dezvăluie o parte din personalitatea lui. Un om îmbrăcat dezordonat denotă un suflet neliniștit, îngrijorat și mereu în cautare de ceva, pe când un om îmbrăcat

îngrijit inspiră siguranță, ordine, liniște. Există oameni inteligenți dar foarte dezordonați, care nu-și pot valorifica inteligența lor la nivelul optim. Această inteligență dispersată dacă ar fi ordonată, ar fi un adevărat talant înmulțit de către om. Salvador Dali le spunea celor care doreau să realizeze ceva în viață că „ținuta e lucru esențial dacă vrei să învingi”.

Pentru un creștin haina este un simbol al hainei luminoase pe care o primește la Botez. În Sfânta Scriptură ne este prezentată vindecarea demonizatului din Gadara de către Mântuitorul Iisus Hristos (Luca 8, 26-39). Aici ni se spune că demonizatul umbla gol (Luca 8, 27), se afla într-o stare de păcat asemănătoare primilor oameni. La Botez fiecare dintre noi primim o haină nouă, tot atunci se cântă: „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat”. Hristos este lumina. Haina aceasta de lumină se rupe prin păcat, omul reducându-se la o funcție strict biologică asemenea unui animal. După ce a fost vindecat, acel om a fost găsit de către semenii săi „îmbrăcat și întreg la minte, sezând jos, la picioarele lui Iisus” (Luca 8,35).

Vestimentația sumară incită simțurile

Hainele au fost date după căderea în păcat, având dintru început rolul de a acoperi goliciunea. Însă astăzi hainele mai mult descoperă formele decât le acoperă. Niciodată, din epoca de piatră încoace, femeia nu a umblat în veșminte atât de scurte și de sumare, ca în zilele noastre. Acest fapt are ca rezultat incitarea simțurilor și a instinctului sexual, care este cel mai puternic. Considerat în Evul Mediu o forță magică, instinctul sexual este cel mai greu de înfrânt. Asceții se luptă cu el până la sfârșitul vieții.

Necesitatea hainei s-a transformat cu timpul într-un lux. Moda este cea care a dus la această schimbare prin înlocuirea frecventă a colecțiilor de la un anotimp la altul. Ideea de haină este dusă dincolo de necesitate, exacerbându-se importanța ei, ajungându-se până la snobism. Este una din multele metode existente azi, de a se direcționa atenția și energia spre lucruri minore, cărora li se dă o importanță

falsă. Această distragere a atenției se face în defavoarea lucrurilor și evenimentelor importante. Este un principiu demonic care constă în răsturnarea valorilor: minciuna e luată drept adevăr, hoția se face la adăpostul legilor civile etc.

Dacă vom privi în jurul nostru vom fi izbiți de marea varietate de haine. Spectrul este foarte larg, însă predomină hainele sumare. Culorile joacă și ele un rol important. Foarte des se întâlnesc culori amestecate fără nici o logică sau gust estetic. Să fie oare o lipsă a gustului estetic sau o modă care sugerează haosul, care vrea să rupă orice lege, orice model. Dezordinea vestimentară este la modă. Oare de unde vine această dezordine, din interior sau exterior? Să fie oare moda actuală o reflexie a interiorului sufletesc al tinerilor? Sau este o dezordine inoculată de către modă? Ceea ce este sigur e faptul că această modă găsește la tineri un teren în care prinde rădăcini foarte rapid.

Moda de azi vrea să ne familiarizeze cu păcatul

Creatorii de modă încearcă și reușesc adesea să impună o anumită modă, prin care inoculează în conștiința maselor o anumită idee. Ce se încearcă să fie introdus acum este moda „unisex”. În prezentările de modă vedem fotomodele îmbrăcate cu haine bărbătești și fiind tunse asemenea bărbaților, iar pe piață se lansează o serie de parfumuri care pe ambalaj și recipient au inscripționat cuvântul „unisex”. Principiul satanic, de răsturnare a valorilor se face iarăși simțit. Este vorba despre o tendință de confundare a sexelor, o călcare a legilor firii. Moda „unisex” are rolul de vârf de lance care lovește în conștiința oamenilor, încercând să-i familiarizeze cu păcatul.

Multe lucruri oamenii le fac din snobism și unul dintre acestea este purtarea de haine după o anumită modă. Prin snobism omul vrea să se plaseze mereu într-o poziție inaccesibilă celorlalți, se scoate în evidența mândria, faptul că tu ești superior, iar celălalt inferior ție. De aici s-a ajuns să se poarte cele mai bizare haine și amestecul dezordonat de culori, doar pentru a atrage atenția asupra ta, că ești diferit de ceilalți. Pentru a fi la modă, omul este în stare să facă sacrificii mari și să

cheltuiască bani mulți. Este gata să se împovăreze, iar atunci când hainele ce le poartă îl jenează, el rabdă cu stoicism.

Se poate spune că dorința omului de a fi superior celorlalți alimentează producerea de noi colecții și modele. Dar și moda satisface și promovează această dorință a omului. Omul trebuie să vadă în haine un simbol al veșmântului luminos pe care l-a primit la Botez și pe care îl aveau și primii oameni înainte de cădere.

Bibliografie

Panayotis Nellas, *Omul - animal îndumnezeit*, Editura Deisis, Sibiu, 1994;
Umberto Eco, *Numele Trandafirului*, Editura Hiperion, Chișinău, 1992;
Mircea Eliade, *Drum spre centru*, Editura Univers, București, 1991;
Salvador Dali, *Jurnalul unui geniu*, Editura Humanitas, București, 1995.

Harul Duhului Sfânt – singura armă a credincioșilor în fața lui Antihrist și a înaintemergătorilor lui

IPS Hierotheos Vlachos

Păstorii Bisericii trebuie, în primul rând și în special, să ajute creștinii să trăiască în așa fel încât Harul Botezului și al Mirungerii să fie activ, prin ținerea poruncilor și a învățăturilor lui Hristos, prin punerea în practică într-o manieră ortodoxă a acestora în viața lor, prin pocăință și prin rugăciunea înțelegătoare a inimii; pentru că în acest mod vor putea să distingă energiile lui Hristos de energiile Antihristului.

Din când în când auzim vorbindu-se de venirea lui Antihrist și de ceea ce va aduce el între oameni și în lume. Într-adevăr, există unii care chiar ar și determina perioada exactă în care ar apărea acesta. Mulți oameni ne întreabă despre acest subiect, dar răspunsurile se găsesc în Sfintele Scripturi și în special în Epistolele Sfântului Ioan

Evangelistul, ale Sfântului Apostol Pavel, în Apocalipsa Sfântului Ioan și în toată practica pastorală a Bisericii. În continuare, aş dori doar să fac unele sugestii, mai ales despre cum să ne descurcăm în această situație.

Creștinii decăzuți sunt înaintemergătorii lui Antihrist

În Prima sa Epistolă Sobornicească, Sfântul Ioan Evangelistul vorbește despre venirea Antihristului și de asemenea despre activitatea antihriștilor; într-adevăr, el scrie creștinilor că s-a apropiat ceasul. Mai exact, el scrie: „Copii, este ceasul de pe urmă, și precum ați auzit că vine antihrist, iar acum mulți antihriști s-au arătat; de aici cunoaștem noi că este ceasul de pe urmă”. (I Ioan 2, 18).

Potrivit tâlcuirii Sfântului Nicodim Aghioritul, care folosește texte ale scriitorilor ecleziastici, în afară de Antihrist, care va veni spre sfârșitul lumii și aproape de a doua venire a lui Hristos, există, de asemenea, mai mulți antihriști, care implementează deja lucrarea lui Antihrist, atât în vremea sa, cât și în orice epocă și care „sunt înainte-mergători și vestitori al celui ce este numit intrinsec, mai ales și cu adevărat Antihrist”.

La fel cum au existat Profeți înainte de venirea lui Hristos, așa, înainte de venirea lui Antihrist, vor apărea de asemenea proprii lui înainte-mergători, falșii profeți. Astfel, potrivit interpretării multora, antihriștii sunt numiți „necucernicii ereziarhi”, care susțin și apără „învățăturile profane ale lui Antihrist”. Acesta este motivul pentru care Sfântul Ioan Evangelistul, în versetul următor spune: „Dintre noi au ieșit, dar nu erau de-ai noștri, căci de-ar fi fost de-ai noștri, ar fi rămas cu noi; ci ca să se arate că nu sunt toți de-ai noștri, de aceea au ieșit” (I Ioan 2, 19).

Aceștia au fost creștinii care au aflat adevărul revelat și modul de viață îngeresc, dar, de vreme ce au fost înrobiți de plăcerile senzuale, au fost incapabili să înțeleagă „măreția bunătăților cerești, frumusețea lumii noetice și fericirea și bucuria inefabilă a veacurilor ce vor veni”, potrivit Sfântului Nicodim Aghioritul. Prin urmare, ei s-au întors la o

viață de apostazie „și nu au dorit să devină următori ai vieții pure în Hristos”.

În consecință, înainte de venirea Antihristului, se vor manifesta mergătorii lui înainte, adică diferiții eretici, dar și acei creștini care, în loc să trăiască viața întru Hristos cu inimă curată și credință adevărată în minte, traiesc în patimi și slăbiciuni, fără rugăciune lăuntrică sau credință adevărată în Dumnezeu.

*Sfânta ungere primită de creștin la Sfântul Botez îl învață
să distingă între adevăr și minciună*

Totuși, Sfântul Ioan Evanghelistul nu se mărginește la a vorbi doar despre Antihrist și mergătorii lui înainte, ci și despre cum să ne confruntăm cu Antihrist și premergătorii lui. Acesta este motivul pentru care scrie imediat după rândurile anterioare: „Iar voi, ungere aveți de la Cel Sfânt și știți toate” (I Ioan 2, 20). Cu alte cuvinte, creștinii au primit ungere de la Dumnezeu și știu cum să distingă energiile Antihristului de energiile lui Hristos. Aceasta nu vine din citirea cărților, ci prin ungerea care există în inimă și care ne învață.

Sfântul Nicodim Aghioritul, explicând ce este această ungere, scrie: „adică ați primit Harul și puterea Sfântului Duh în inimile voastre de la Domnul Hristos, cel Sfânt între Sfinți”. Și mai departe, referindu-se la modul în care cineva primește Sfântul Duh, scrie: „Creștinii primesc Harul și puterea Sfântului Duh prin Sfântul Botez și, într-adevăr, prin ungerea cu Sfântul Mir, și poate acesta este motivul pentru care Harul Sfântului Duh este numit ungere și pecetluire, având același nume ca și ungerea și pecetluirea cu Sfântul Mir; din acest motiv atunci când preotul îi unge pe creștini cu el, încheie cu aceste cuvinte: „pecetea darului Sfântului Duh”. Ungerea Sfântului Duh este pecetea Sfântului Duh care are loc în timpul Tainei Mirungerii cu Sfântul Mir, în aceeași zi cu Botezul nostru.

În continuare, în același capitol, Sfântul Ioan Evanghelistul afirmă încă o dată că sfânta ungere primită de un creștin la Sfântul Botez îl învață să distingă între adevăr și minciună. El scrie: „Cât despre voi,

ungerea pe care ați luat-o de la El rămâne întru voi și n-aveți trebuință ca să vă învețe cineva, ci precum ungerea Lui vă învață despre toate, și adevărat este și nu este minciună, rămâneți întru El, așa cum v-a învățat” (I Ioan 2, 27).

Potrivit interpretării Sfântului Nicodim, care folosește texte ale Părinților și scriitorilor Bisericii, ungerea pe care omul a primit-o este Harul Sfântului Duh, care sălășluiește în inima creștinilor, iar potrivit cuvintelor Sfântului Ioan Evanghelistul, creștinii sunt îndrumați „să rămână neschimbați și nestrăcătorești pentru totdeauna în Sfântul Duh, în dragoste și credință adevărate”. Și, așa cum îi este obiceiul, Sfântul Nicodim scrie: „cum și în ce fel” rămâne omul neschimbător cu privire la darul Sfântului Duh? Aceasta se întâmplă atunci când omul rămâne ferm asupra învățăturilor teologice și ale Iconomieii Întrupării, nu doar rațional, dar și existențial.

Prin urmare, oricine ar vorbi despre Antihrist și mergătorii lui înainte ar trebui să facă referire la toate pasajele Sfântului Ioan Evanghelistul și ar trebui să specifice mai ales ceea ce spune Sfântul Ioan despre modul în care trebuie să îi înfruntăm pe Antihrist și pe înainte-mergătorii lui. Creștinii disting adevărații profeți de cei falși și pe Hristos de Antihrist doar prin activarea Mirungerii, pe care au primit-o de la Dumnezeu și care lucrează în inimile lor.

Pecetluirea cu Duhul Sfânt rodește rugăciunea inimii

Sfântul Apostol Pavel, de asemenea, vorbește despre ungerea Sfântului Duh, care este de asemenea numită pecete. Mai precis, în Epistola a doua către Corinteni, acesta scrie: „Iar Cel ce ne întărește pe noi împreună cu voi, în Hristos, și ne-a uns pe noi este Dumnezeu, Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat arvuna Duhului, în inimile noastre” (II Corinteni 1, 21-22). Aici apare cel mai clar faptul că Dumnezeu este Cel Care acordă Mirungerea creștinilor. El este Cel care ne miruiește. Miruirea este identificată cu pecetluirea, iar aceasta este făcută de Dumnezeu, Care ne dă arvuna Duhului în inimile noastre.

Dacă cineva ar examina alte pasaje similare ale Sfântului Apostol Pavel pentru a descoperi înțelesul arvunei Duhului și ce înseamnă pentru cineva să cânte imnuri și cântece duhovnicești în inima sa, atunci el va înțelege că această ungere și pecetluire este rugăciunea cu înțelegere a inimii, care este expresia dragostei pe care omul o simte pentru Dumnezeu.

Numele lui Hristos a fost înscris în persoana care a primit pecetea Sfântului Duh. Sfântul Ioan Evanghelistul menționează acest subiect în Apocalipsă: „Și am văzut un alt înger care se ridică de la Răsăritul Soarelui și avea pecetea Viului Dumnezeu. Îngerul a strigat cu glas puternic către cei patru îngeri, cărora li s-a dat să vatăme pământul și marea, Zicând: Nu vătămați pământul, nici marea, nici copacii, până ce nu vom pecetlui, pe frunțile lor, pe robii Dumnezeului nostru. Și am auzit numărul celor pecetluiți: o sută patruzeci și patru de mii de pecetluiți, din toate semințiile fiilor lui Israel” (Apocalipsa 7, 2-4). Este lipsit de ambiguitate faptul că Îngerul care avea “pecetea Viului Dumnezeu” a pecetluit robii lui Dumnezeu pe frunțile lor.

Un pasaj similar se găsește într-un alt capitol al Apocalipsei: „Și m-am uitat și iată Mielul stătea pe muntele Sion și cu El o sută patruzeci și patru de mii, care aveau numele Lui și numele Tatălui Lui, scris pe frunțile lor” (Apocalipsa 14, 1). Cu alte cuvinte, cei mântuiți, care stăteau cu Mielul – Hristos –, aveau Numele lui Hristos și al Tatălui Său scrise pe frunțile lor. Și, precum spune apoi textul, ei au cântat o „cântare nouă” înaintea tronului lui Dumnezeu, al cărei conținut doar ei îl știau. Prin urmare, pecetluirea creștinilor cu Numele lui Hristos și al Tatălui Lui este legată de „cântarea nouă”; adică rugăciunea minții, ce este necunoscută oamenilor care nu au experimentat această stare.

Fără viață duhovnicească roditoare vom confunda duhul și lucrările antihristice cu cele ale lui Hristos

Toate acestea înseamnă că, odată cu Taina Sfintei Mirungeri, care este legată de Taina Sfântului Botez, am primit darul Sfântului Duh în inimile noastre, prin pecetluirea mădurelor trupului nostru, atunci când

preotul spune: „pecetea darului Sfântului Duh. Amin”. Această miruire în inimă acționează ca o iluminare a minții: precum inspirația, dragostea de Dumnezeu, rugăciunea, nădejdea în viața veșnică și precum arvuna Duhului. Mărturisirea dată de mucenici și martiriul care urmează este activarea Sfintei Mirungeri, prin care mucenicul îl vede pe Dumnezeu; acesta este motivul pentru care martiriul Sfinților nu este o chestiune simplă precum un proces rațional, exuberantă sentimentală sau o acțiune nesăbuită, ci este o roadă a vederii lui Dumnezeu și a îndumnezeirii.

Totuși, atunci când comitem un păcat, ungerea din adâncurile inimilor noastre este [re]activată prin pocăință. Cu alte cuvinte, pocăința, care este exprimată ca o înclinare spre a ne schimba viața, ca dragoste de Dumnezeu și ca rugăciune, este activarea Harului Sfintei Mirungeri. În plus, această ungere este activată de rugăciunea minții în inimă, care este „cântarea cea nouă” ce este intonat de cei care sunt regenerați de Sfântul Duh. Dar când o persoană îl neagă pe Hristos, se depărtează de Biserica Ortodoxă și adoptă o confesiune sau religie eretică, aceasta pierde acest dar. Iar atunci când se întoarce în Biserica Ortodoxă trebuie să primească din nou ungerea Sfântului Duh prin Taina Mirungerii.

Prin urmare, Păstorii Bisericii nu trebuie să vorbească doar despre Antihrist și mergătorii lui înainte, dar trebuie în primul rând și în special să ajute creștinii să trăiască în așa fel încât Harul Botezului și al Mirungerii să fie activ, prin ținerea poruncilor și a învățăturilor lui Hristos, prin punerea în practică într-o manieră ortodoxă a acestora în viața lor, prin pocăință și prin rugăciunea înțeleghătoare a inimii; pentru că în acest mod vor putea să distingă energiile lui Hristos de energiile Antihristului. Altfel, aceștia vor confunda energiile necreate cu cele create și, ceea ce este mai grav, vor privi energiile lui Antihrist ca energii ale lui Hristos, și invers.

Toți cei care s-au învrednicit de ungerea inimilor lor de către Sfântul Duh — adică scrierea Numelui Mielului Apocalipsei și a Tatălui Lui în inimile lor — vor scăpa de pecetluirea Fiarei Apocalipsei și a tatălui ei, precum vor scăpa și de

mergătorii lor înainte. Aceasta

este esența purtării de grijă pastorală Ortodoxe, care este legată de Tradiția Isihastă a Bisericii. Acesta este motivul pentru care este de mare importanță păstrarea monahismului ortodox. Orice alterare a spiritului monahismului ortodox ajută înainte-mergătorii lui Antihrist să își facă bine treaba și să îi înșele pe oameni.

Sursa: `κκλησιαστικὴ Παρέμβαση, Navpaktos, Nr. 122 (iunie 2006), pag. 1 și 8; Ἡρθόδοξος Τύπος, Nr. 1654 (4 august 2006), pag. 3 și 4).

Importanța educației creștine

Ion Banu

*Are importanță la ce școală studiază copiii noștri? De răspunsul pe care părinții îl dau acestei întrebări depind atât viitorul propriilor copii, cât și viitorul unei națiuni. Winston Churchill, influentul om de stat britanic, a fost de părere că până și imperiile depind de educația dată tinerilor: „**Imperiile viitoare sunt imperiile minții**”.*

*Efectele cunoașterii
ne influențează existența*

În fața dascălilor de astăzi se află candidații de mâine la președinție, stă noua generație de scriitori, de parlamentari, de judecători care vor genera curente de opinie, vor guverna și vor propune noi legi, precum și electoratul care va vota aceste

proponeri. Avea profundă dreptate rabinul care a scris în Talmud: „Când îl înveți pe fiul tău, îl înveți și pe fiul fiului tău”. Iar Henry Adams a completat această idee, spunând: „Un învățător are efect chiar asupra

eternității; niciodată nu poate spune unde se sfârșește influența sa”. Dar nimeni nu a subliniat mai pregnant importanța cunoașterii decât a făcut-o Dumnezeu: „Poporul Meu va pieri, pentru că nu mai cunoaște pe Domnul” (Osea 4, 6). Dumnezeu vede infinit mai departe decât noi, de aceea El poate vorbi despre efectul veșnic al cunoașterii: „Aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis” (Ioan 17, 3). De multe ori nu percepem nici măcar efectele cunoașterii care ne influențează de zeci de ani existența și prin care ne este periclitată fericirea de-o clipă.

Când este vorba de educația copiilor noștri trebuie să ținem cont și de nivelul de pregătire al profesorilor. Grecii din antichitate au dat dovadă de înțelepciune călăuzindu-se după un dicton care suna cam așa: „Nu folosi un sclav pentru educația copilului tău ca să nu te trezești în final cu doi sclavi”. Domnul Iisus a enunțat foarte clar acest principiu: „Nu este ucenicul mai presus de învățătorul său, dar orice ucenic desăvârșit va fi ca învățătorul său” (Luca 6, 40).

Studentii nu au nicio șansă de a se ridica peste nivelul profesorilor, motiv pentru care are foarte mare importanță nivelul de pregătire al dascălilor pe care îi au. Dacă am urmări fericirea doar aici pe pământ, cu siguranță că am găsi suficiente școli publice care excelează în predarea disciplinelor de învățământ. Dar creștinii sunt mult mai interesați de asigurarea veșniciei copiilor lor, decât de asigurarea unei existențe confortabile, însă efemere, aici pe pământ. Domnul Iisus a spus: „Ce-i va folosi omului, dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Matei 16, 26).

Karl Menninger ne-a prevenit prin cuvintele: „Ceea ce este un învățător este mult mai important decât ceea ce învață el”. O întreagă oră de dirigentie despre pericolul fumatului nu a avut prea mare efect asupra colegilor mei când profesorul a încheiat-o cu întrebarea: „Băieți, are cineva un foc să-mi aprind țigara?”

Oamenii l-au exclus pe Dumnezeu din școli pentru că nu vor să se supună legilor Lui morale.

Tragedia școlilor de stat constă în faptul că L-au exclus pe Dumnezeu din sistemul de învățământ, introducând la clasă o educație ateistă, o viziune umanistă despre lume și viață. Ateism înseamnă negarea existenței lui Dumnezeu. Conform acestei teorii, materia este veșnică, viața a apărut în mod accidental, printr-o serie de reacții chimice ale materiei, pe parcursul unei perioade foarte îndelungate. Astfel a apărut omul, care, în ultimă instanță, nu ar fi altceva decât un animal mai evoluat ce a reușit să supraviețuiască adaptându-se tuturor transformărilor survenite în timp. Iar umanism înseamnă eliberarea omului de religie, adică de autoritatea lui Dumnezeu, când omul ocupă locul central în univers, decizând singur pentru sine ce este bine și ce este rău. Implicațiile acestei educații sunt devastatoare. În sfârșit, omul a ajuns liber să facă ce-i place, fără să fie îngrădit de normele impuse de Dumnezeu. Astăzi nimic nu mai are valoare absolută, totul este relativ. Niciodată în istorie acest spirit de răzvrătire împotriva moralei divine nu s-a manifestat cu atâta pregnanță ca în generația noastră. Oamenii l-au exclus pe Dumnezeu din școli nu pentru că ar fi demonstrat științific că El nu există, ci pentru că nu vor să se supună legilor Lui morale. Aldous Huxley, un promotor important al introducerii teoriei evoluționiste în programa școlară, a recunoscut cu sinceritate care a fost adevăratul motiv care l-a determinat să opteze pentru această concepție: „Noi am dorit eliberarea... de sub un anumit sistem moral. Am protestat împotriva moralității pentru că ea a venit în conflict cu libertatea noastră sexuală”.

În Statele Unite nu a trecut mai mult de o generație de când actualii părinți au fost îndoctrinați cu această ideologie ateistă, iar efectele catastrofale nu au întârziat să apară: tinerilor de liceu li se distribuie prezervative, fetele care rămân gravide pot avorta fără aprobarea părinților, conviețuirea nelegitimă dintre un băiat și o fată a devenit ceva comun în dormitoarele studenților, divorțul este privit drept ceva normal, pornografia a ajuns cea mai rentabilă afacere, cuplurile de

homosexuali și de lesbiene cer să li se recunoască statutul de familie și să primească pensie, iar consumul de alcool, droguri, infracțiunile și violența depășesc limitele imaginabile. Este în creștere numărul celor care comit abuzuri asupra copiilor și care primesc pedepse minime deoarece nu sunt considerați delincvenți, ci doar bolnavi psihic. Iar ciudățenia cea mai mare este că tocmai umanismul, care le cere creștinilor să fie toleranți față de toate celelalte curente ideologice, se manifestă cu cea mai mare intransigență față de creștinii care își revendică propria credință. Câtă dreptate a avut Benjamin Rush, unul dintre cei care au semnat aprobarea Constituției Statelor Unite și pe care unii l-au numit părintele învățământului american, atunci când a scris: „Dacă vom permite îndepărtarea Bibliei din școli, vom constata o explozie a rebeliunii și a crimei”.

O alternativă: școlile creștine

Ori de câte ori este periclitată baza unei construcții, prăbușirea sa este inevitabilă. Temelia oricărei societăți o constituie morala și dreptatea; când această temelie este surpată, intervenția câtorva oameni dreți nu poate stăvili prăbușirea edificiului acelei societăți: „Când temeliele se surpă, ce mai poate face cel drept?” (Psalmul 10, 3).

Educația creștină exercită asupra copiilor din școlile creștine o influență sănătoasă. Statisticile confirmă faptul că foarte puțini dintre cei care studiază în școli creștine ajung să fie implicați în afaceri ilegale, să fie dependenți de alcool, să aibă relații sexuale înainte de căsătorie sau să dețină arme. Dintre toți studenții care se fac vinovați de infracțiuni pe teritoriul Statelor Unite, numai 12% au studiat în școli sau universități creștine.

De ce există totuși, chiar în America, atât de mulți părinți care nu pot face diferența între o școală creștină și una necreștină? Deoarece comportarea morală a acestei generații de credincioși nu se deosebește radical față de a necreștinilor. Și totuși, viitorul oricărei societăți depinde de educația dată copiilor. Aceștia sunt ca niște mlădițe, care se lasă mai ușor lucrate. Călugării iezuiți aveau o maximă despre un tipar educațional care a dat întotdeauna rezultate: „Dați-mi un copil să-l

cresc primii șapte ani, iar eu vă voi da omul”. Niciodată nu trebuie să-ți pierzi nădejdea pentru un copil care a studiat la o școală creștină, chiar dacă rezultatele nu sunt deloc spectaculoase; trebuie să ai răbdare, căci educația primită nu se poate să nu-și facă efectul: „Deprinde pe tânăr cu purtarea pe care trebuie s-o aibă; chiar când va îmbătrâni nu se va abate de la ea” (Pilde 22, 6).

Educația creștină trebuie să înceapă însă din familie și trebuie să constituie o preocupare permanentă a părinților și a dascălilor: „Cuvintele acestea, pe care ți le spun eu astăzi, să le ai în inima ta și în sufletul tău. Să le sădești în fiii tăi și să vorbești de ele când șezi în casa ta, când mergi pe cale, când te culci și când te scoli. Să le legi ca semn la mână și să le ai ca pe o tăbliță pe fruntea ta. Să le scrii pe ușorii casei tale și pe porțile tale” (Deuteronom 6, 6-9). Decăderea morală și spirituală nu va întârzia să apară ori de câte ori se încalcă această poruncă divină. Dumnezeu „lege a pus în Israel. Câte a poruncit părinților noștri ca să le arate pe ele fiilor lor, ca să le cunoască neamul ce va să vină. Fiii ce se vor naște și se vor ridica, și le vor vesti fiilor lor. Ca să-și pună în Dumnezeu nădejdea lor și să nu uite binefacerile lui Dumnezeu și poruncile Lui să le țină. Ca să nu fie ca părinții lor” (Psalmul 78, 5-8).

Strămoșii lor au falimentat într-o singură generație: „Poporul a slujit Domnului în toate zilele lui Iosua și în toate zilele bătrânilor, a căror viață s-a prelungit după Iosua și care văzuseră toate lucrurile cele mari ale Domnului, pe care le făcuse El cu Israel. [...] Și după ce tot rândul acela de oameni a trecut la părinții lor și când s-a ridicat în locul lor alt rând de oameni, care nu cunoșteau pe Domnul și lucrurile Sale pe care le făcuse cu Israel. Atunci fiii lui Israel au început a face rele înaintea ochilor Domnului și s-au apucat să slujească baalilor” (Judecători 2, 7-11).

Răul manifestat în acea perioadă și descris de profetul Samuel – „fiecare făcea ce i se părea că este drept” (Judecători 17, 6) – nu reprezintă altceva decât umanismul promovat astăzi cu atâta zel în școlile din lumea întreagă.

A oferi copiilor tăi o educație creștină este cea mai bună investiție posibilă

Există mulți părinți în România care au avut parte numai de educație ateistă și ca atare sunt probabil de acord cu cele subliniate anterior, însă ezită să-și dea copiii la o școală creștină din pricină că nu dispun de resursele financiare necesare. Și totuși, acești părinți buni fac eforturi extraordinare pentru ca, în ceea ce depinde de ei, copiii lor să fie bine îmbrăcați, să aibă și o mașină, să locuiască într-o casă bună și să se bucure de un trai îmbelșugat. Ei uită însă că peste o sută de ani nu va conta în ce casă au crescut copiii lor, ce haine au purtat, ce mașină au condus ori ce cont au avut la bancă, ci va conta un singur lucru: unde își vor petrece veșnicia și ce răsplată vor avea acolo sus.

Este adevărat, o educație bună cu repercusiuni veșnice costă, dar să nu uităm cuvintele lui Bob Talbert: „Dascălii buni costă, însă dascălii răi costă și mai mult”. Niciun efort nu trebuie cruțat când este vorba de instruirea copiilor tăi. Dacă nu dispui de banii necesari pentru acest scop, va trebui neapărat să îți reconsideri lista de priorități. Probabil că va fi necesar să renunți timp de câțiva ani la vacanțele de vară sau să amâni cumpărarea unei case noi ori a unei noi mașini, în ultimă instanță chiar să-ți cauți un al doilea serviciu, prin care să suplimentezi bugetul de care ai nevoie pentru educarea copiilor tăi. Fiecare biserică mare dintr-o comunitate urbană ar trebui să aibă anexată o școală creștină care să asigure educația copiilor cel puțin până la ciclul gimnazial.

A oferi copiilor tăi o educație creștină este cea mai bună investiție posibilă. Și cei care au primit din partea lui Dumnezeu mulți bani să nu uite că nu există o folosire mai înțeleaptă a lor decât a suporta cheltuielile unui copil la o școală creștină, a-și dona surplusul financiar pentru construcția unei școli creștine sau pentru salariile profesorilor creștini.

A Dumnezeului nostru bun și atotputernic, care „poate să facă, prin puterea cea lucrătoare în noi, cu mult mai presus decât toate câte cerem sau pricepem noi” (Efeseni 3:20), să fie slava în Biserică și în Hristos Iisus, din neam în neam, în vecii vecilor! Amin.

Sursa: www.afr.ro

**Încercări de maghiarizare
a românilor ardeleni prin Biserica Greco-Catolică.
*Episcopia Greco-Catolică de Hajdudorog și
consecințele ei în istoria românilor
din Ardeal și Ungaria***

Ieromonah Eftimie Mitra

Moto: „Din ziua în care catolicii s-au făcut complicitii unei acțiuni îndreptate contra neamului românesc, ei au pierdut orice drept la simpatiile noastre; ei ne sunt deopotrivă cu păgânii și cu cei fără de lege”.

Mihai Eminescu („Timpul” din 1883 – L.R. 1936, pg. 65)

Noțiuni preliminare. După cucerirea Ardealului de către Habsburgi, Casa Imperială încerca să recupereze numărul catolicilor trecuți la protestantism, prin ruperea unei părți însemnate din Biserica Ortodoxă. În acest scop, coroana de la Viena, a desființat Mitropolia Ortodoxă de la Alba-Iulia (care administra canonic întreaga Transilvanie) înlocuind-o cu o episcopie catolică. Deoarece românii ardeleni erau refractari în fața catolicismului, împărații austriei, au hotărât ca această nouă episcopie catolică să pară, românească; membrii ei să fie români, dar, canonic și administrativ să fie subordonați Episcopiei Romano-Catolice Maghiare de Esztergom (Strigoniu). Această nouă episcopie a luat ființă abuziv (prin complicitatea lui Atanasie Anghel) în perioada 1968-1700, având denumirea: de „Biserica Greco-Catolică” sau „Biserica Română Unită cu Roma”. Prin acest „hibrid” politico-religios, se încerca crearea unor confuzii între românii din Ardeal, după cum reiese din însăși denumirea atribuită. Ulterior, s-au înființat și alte episcopii greco-catolice în Ardeal.

În 1850 are loc la Esztergom o conferință a episcopilor romano-catolici și greco-catolici, în urma căreia episcopatul catolic din Ungaria cere împăratului Francisc Iosif I să ridice episcopia la rangul de mitropolie. Cererea a fost susținută și de guvernul imperialist de la

Viena. Trei ani mai târziu, la 26 noiembrie 1853, se emite bula papală „Ecclesiam Christi”, prin care se înființează o nouă „provincie mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș”, cu reședința la Blaj, cuprinzând trei episcopii sufragane: Oradea, Lugoj și Gherla. Prin această bulă papală, noua mitropolie era scoasă de sub episcopia de Esztergom și subordonată direct episcopului Romei, pierzându-și astfel și puțină autonomie pe care o avea. Încercările unor clerici și intelectuali greco-catolici de a recâștiga autonomia Bisericii Greco-Catolice din Transilvania au fost zadarnice.

După instaurarea dualismului austro-ungar (1867), cercurile politice maghiare au făcut demersuri pentru dobândirea unei autonomii catolice maghiare, independentă față de noul stat. Această Biserică „Autonomă Ungară” includea și Biserica Română Unită cu Roma din Ardeal. Scopul urmărit era evident: maghiarizarea românilor greco-catolici. Mulți clerici și intelectuali greco-catolici s-au împotrivit acestor mașinațiuni diplomatice, au depus petiții și memorii, fără ca cineva să țină seama de doleanțele lor. În urma unor tulburări iscate în sânul Bisericii Greco-Catolice, de teama unei reveniri în masă la ortodoxie, autoritățile maghiare n-au mai forțat lucrurile. Această „operă” politico-religioasă s-a încheiat la 1918, odată cu eliberarea Ardealului de sub imperiul austro-ungar.

Introducere-generalități. În cele ce urmează ne vom referi la Episcopia Greco-Catolică Maghiară de Hajdudorog: cum s-a înființat, care au fost credincioșii, dar mai cu seamă, cine a înființat-o și cu ce scop, consecințele etc.

Pentru a înțelege contextul înființării episcopiei, amintim că acest orașelul Hajdudorog se află la nord de localitatea Debrețin, în câmpia Tisei, locuit în cea mai mare parte de români și ruteni. Rutenii, uniți cu Roma, treptat i-a atras și pe români la uniaticism, dirijându-i spre Episcopia Greco-Catolică de Muncaci (azi Mukacevo, în Ucraina). Atât rutenii, cât și românii erau izolați (geografic) de conaționali lor, ceea ce a dus, în timp, la maghiarizarea lor prin Biserică.

Faza inițială. În secolul XVIII, pentru rutenii maghiarizați, preotul Andrei Bacinski (Endre Bacsinsky) traduce din slavonă în maghiară

cărți de slujbă. După ce ajunge episcop la Muncaci, el îndeamnă pe Prof. Kricsfalusi Gyorgy să traducă și Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur. Astfel, limba maghiară a fost introdusă în cultul greco-catolic. Ulterior și alți clerici maghiari au contribuit la „dezvoltarea culturală” a românilor greco-catolici de la Hajdudorog prin traducerea cărților din slavonă și latină, în maghiară.

De Episcopia de Muncaci aparțineau un număr mare de parohii românești, greco-catolice din nordul Ardealului (Satu-Mare, Maramureș...). Episcopul Endre Bacsinsky (1772-1809) mută sediul de la Muncaci la Ungvar (Ujdorog), păstrând în continuare jurisdicția parohiilor greco-catolice, românești din nordul Ardealului. Abia în 1853, după înființarea eparhiei de Gherla, 72 dintre parohii trec sub administrarea canonică a acesteia.

Preoții greco-catolici maghiarizați, cu sprijinul autorităților maghiare, intenționează crearea unei episcopii greco-catolice maghiare la Hajdudorog, dar nu reușesc. Împărații austrieci, se temeau de o reacție a românilor în zonă ceea ce putea aduce o slăbire și mai mare a imperiului (în acea perioadă Imperiul Habsburgic pierduse teren).

La un an după formarea dualismului austro-ungar, în zilele de 16-17 februarie 1868, are loc la Hajdudorog un congres al tuturor greco-catolicilor maghiarizați (20 de preoți și 220 deputați din rândul laicilor), reprezentanți ai județelor Szabolcs, Bihor, Zenplen, Bereg, Maramureș, Abauj-Torna, Cenad și Satu-Mare. În urma congresului se fac demersuri către autoritățile laice și bisericești prin care se cere „dreptul de a avea” o episcopie greco-catolică maghiară cu reședința la Hajdudorog, cu limbă liturgică maghiară. Împăratul Francisc Iosif I a însărcinat pe președintele Consiliului de Miniștri prim-ministru, contele Andras Gyula, să se ocupe de această problemă. Conte Andras le-a promis tot sprijinul, ținând seama că e vorba și de o „chestiune națională”.

Autoritățile maghiare au intuit că prin crearea unei eparhii greco-catolice maghiare se încurajează noi reacții naționaliste ale românilor și rutenilor din zonă. Totuși, cinci ani mai târziu, în 1873, ia ființă „Vicariatul greco-catolic de la Hajdudorog” unde se începuse

introducerea limbii maghiare în cult. Primul vicar a fost numit (în 1878) canonicul Daniloovics Janos, care a tipărit cărți de cult în maghiară: Liturghier, Evanghelier, Apostol, Molitfelnic...

Noul Vicariat era subordonat Arhiepiscopiei de Esztergom și avea în componență 33 de parohii luate de sub administrația episcopiei de la Muncaci. Greco-catolicii maghiari din Hajdudorog insistă pentru înființarea unei episcopii maghiare, făcând în continuare demersuri (1881 și 1896). În 1896, la 26 iunie, are loc o mare acțiune „patriotică” culminând cu o Liturghie greco-catolică în limba maghiară, oficiată la biserica Universității din Budapesta. Papa Leon III condamnă săvârșirea slujbelor de rit grec în limba maghiară, considerându-le „inovații periculoase” ce pot stârni contrareacții.

Doi ani mai târziu, în 20 iunie 1898, la Budapesta, se formează „Consiliul maghiarilor catolici de rit grecesc, din Ungaria”. Are peste 40 de membri și este condus de senatorul Szabo Jeno. Se organizează pelerinaje la Roma, împreună cu episcopii greco-catolici maghiarizați și se depun memoriile papei Leon, prin care se cere din nou introducerea limbii maghiare în cult. Memoriile erau semnate de 11.358 de credincioși din 134.527 existenți în cele 113 parohii greco-catolice. Alături de semnături și două hărți cu satele unde sunt greco-catolici maghiarizați. La pelerinaj au participat peste 400 de preoți și mireni, dintre care nici un român.

Impresionanta acțiune a fost respinsă de papa Leon III. Văzând că nu reușește introducerea limbii maghiare în cult, Szabo Jeno încearcă o altă cale prin înființarea, întâi, a unei episcopii greco-catolice maghiare ca, mai apoi, prin aceasta, să se poată introduce și slujirea în limba maghiară.

Înființarea episcopiei – etape premergătoare. În 1911, Camera Deputaților și Casa Magnaților din Ungaria aprobă înființarea unei episcopii greco-catolice maghiare pe teritoriul Ungariei. Guvernul de la Budapesta insistă în acest sens pe lângă Vatican, oferindu-și tot sprijinul material. Reprezentanții Austro-Ungariei de pe lângă Vatican amenință că, dacă nu se aprobă de către papă o episcopie greco-catolică maghiară vor rupe legăturile diplomatice, prin denunțarea

Concordatului. Constrâns, episcopul Romei a cerut ierarhilor catolici din Ungaria rapoarte și explicații pe această temă. Întrunită la 9 noiembrie 1911 la Budapesta, conferința episcopilor romano-catolici și greco-catolici de pe teritoriul Ungariei de atunci s-a exprimat favorabil întemeierii noii episcopii. Printre cei prezenți erau și ierarhii uniți români. Aceștia și-au exprimat acordul cu condiția să nu fie luate parohii din cele păstorite de ei. În aceeași zi, hotărârea a fost transmisă Romei și, abia în ziua următoare, ierarhii greco-catolici români au aflat că, de fapt, noii episcopii maghiare i se vor atașa și parohii din diecezele românești (sub motivul întrunirii numărului necesar de credincioși).

În ianuarie anul următor, 1912, guvernul maghiar convoacă o întrunire la Budapesta, la care participă ierarhii catolici, între care și doi români uniți: Dimitrie Radu de la Oradea și Vasile Hosu de la Gherla. La conferință s-a discutat despre înființarea episcopiei greco-catolice maghiare de la Hajdudorog. Cu acest prilej, ierarhii români sunt înștiințați oficial că noua episcopie maghiară va avea în administrație parohii greco-catolice românești din diecezele Oradiei, Blajului, Gherlei... Ierarhii români protestează, dar nu sunt ascultați. Reprezentantul nunțiului apostolic de la Viena îi dă mitropolitului român unit de la Blaj termen de 8 zile pentru a se pronunța în vederea anexării parohiilor românești la noua episcopie maghiară. Practic, au fost puși într-o situație din care nu mai puteau ieși: un dictat.

Papalitatea pusă într-o situație delicată, pe de o parte risca să rupă Concordatul cu austriei și pe de altă parte, risca să stârneasă tulburări prin care să piardă credincioși greco-catolici români. Pentru a-i potoli pe nemulțumiți, a uzat de diplomația cardinalilor săi. Astfel, cardinalul Marino Rampolla într-o discuție cu ierarhii români uniți, a încercat să le explice că știe despre încercările de maghiarizare a greco-catolicilor români și regretă, spunând că: *„Au intervenit factori extremi care l-au determinat pe Sfântul Părinte să-și rezerve sieși această cauză. O mare greșală politică pe care acum o regretă. Dar nu fiți mâhniți. Nu pierde o nație în câțiva ani. Silințele voastre, unite cu ale celorlalte popoare încătușate de tirani vor face să dispară anahorismul austro-ungar de pe harta Europei, iar cei*

robiți să ajungă la libertate și unire cu frații lor de sânge... noi simțim nu numai cum fierbe, dar și cum crapă oala putredă”.

Fiind forțat de împrejurările impuse de Roma și Budapesta, mitropolitul român unit de la Blaj, Victor Mihali, convoacă o ședință (17-19 februarie 1912) la care au participat cei doi ierarhi subalterni de la Oradea și Gherla și un însemnat număr de canonici, preoți și laici uniți. Cu acest prilej, s-a întocmit un memoriu prin care se arată nemulțumirea față de trecerea unor parohii românești în subordinea administrativă și canonică a episcopiei greco-catolice maghiare nou înființate.

Memoriul a fost înaintat guvernului și nunțiatului. Firesc, răspunsul se știa deja. Românii uniți și-au încercat ultima șansă. Memoriul nu a rămas neluat în seamă, iar planul a fost pus în aplicare. Singura salvare era revenirea la Ortodoxie, căci, dacă nu ar fi existat greco-catolicismul între români, noua episcopie greco-catolică maghiară nu și-ar fi avut sensul.

Înființarea episcopiei - bula papală – jurisdicția. În 8 iunie 1912, Episcopul Romei emite bula papală „Christi fideles graeci” prin care se decretează înființarea unei noi episcopii: „Episcopia Greco-Catolică Ungară de Hajdudorog”, formată din 162 de parohii cu sute de filii de la diacezele rutene și românești de la Oradea, Gherla și Blaj.

De la episcopia romano-catolică maghiară de Esztergom a fost luată doar o singură parohie, din Budapesta. De la eparhia unită a Oradiei au fost luate 44 de parohii, 111 filii, 170 de cătune având 44.839 suflete, iar de la eparhia unită de Gherla 4 parohii, 5 filii, 9.657 suflete. Eparhia unită de Blaj a rămas fără de 35 de parohii, 269 de filii, 3 cătune numărând 18.719 suflete.

În total de la cele trei eparhii, au fost luate 83 de parohii, 382 de filii, 172 de cătune, cu un total de 73.225 de suflete, dintre care 35.417 vorbeau maghiara, iar 37.808 doar româna. Deși de rit grec, noua episcopie nu a fost supusă mitropoliei unite de la Blaj, ci a intrat în subordinea canonică a Arhiepiscopiei de Esztergom. În bula papală „Christi fideles graeci” se menționa ca limba de cult să fie greaca veche, dar, până la însușirea ei de către slujitori, să se officieze în română

sau slavonă, maghiara nefiind limbă liturgică. Dispozițiile Romei au fost sfidate de autoritățile austro-ungare, astfel încât slujbele se oficiau doar în maghiară, limba română excluzându-se din cult (Vaticanul nu intervenea în această privință, deoarece se temea să nu strice relațiile diplomatice cu Ungaria, ceea ce ar fi putut să ducă la anularea Concordatului).

Vicariatul Secuiesc. Tot o „operă” a guvernului de la Budapesta este și crearea unui Vicariat Secuiesc subordonat episcopiei greco-catolice maghiare de Hajdudorog, cu sediul la Târgu-Mureș, care cuprindea parohiile românești greco-catolice din județele: Mureș, Ciuc, Trei Scaune, și Odorhei. O mare parte a secuilor din aceste zone reprezintă rezultatul maghiarizării în timp a românilor băștinași, forțați de împrejurări. Vicariatul cu ale sale 35 de parohii luate din administrația canonică a Blajului, a fost conceput de autoritățile ungare înainte de 1912, când a luat ființă episcopia de Hajdudorog. Se intenționa o subordonare față de episcopia de Esztergom, cu toate că între cele două regiuni era o distanță foarte mare. Limba liturgică era maghiara, românii de aici având aceeași soartă cu cea a celor de la Hajdudorog.

Reacții ale uniților români. Românii, atât cei ortodocși cât și cei uniți și-au dat seama de planurile ce se ascund în spatele noii episcopii. Introducerea limbii maghiare unite în cult în bisericile românești unite însemnau un pericol de deznăționalizare. La inițiativa Partidului Național Român și a Bisericii, s-au convocat întruniri, conferințe, consfătuiri etc, s-au întocmit memorii prin care se argumenta ca fiind nejustificată trecerea unor parohii românești în administrația unei episcopii maghiare. S-a cerut autonomia Bisericii Greco-Catolice Române și păstrarea limbii române în această Biserică, deși episcopia unită maghiară funcționa. Presa maghiară îi acuza pe români de „idei daco-romane”, condamnându-i pe clericii uniți români că nu au respect față de bunăvoința autorităților maghiare care i-a susținut în școli la Roma.

Românii au participat la numeroase adunări de protest având printre ei conducătorii P.N.R. dintre care Iuliu Maniu, Alexandru Vaida Voievod, Ștefan Cicio Pop, Teodor Mihali, Ioan Ciordaș etc. Însuși preotul unit Vasile Lucaci a făcut o vizită la Roma, explicându-i papei

Pius al X-lea nemulțumirea românilor uniți de pe teritoriul Ungariei de atunci. Ca de obicei, românii s-au ales cu vorbe frumoase, cu promisiuni, dar și cu faptul împlinit.

Alexandru Vaida Voievod a protestat împotriva înființării acestei episcopii: „...,să strigăm în lumea largă că, îndată ce contopirea noastră în autonomia Bisericii Catolice ar fi un fapt săvârșit, toți uniții vom trece fără preget în sânul Bisericii Ortodoxe Române... urmând interese mai mult particulare decât obștești, s-au rupt părinții noștri din sânul Bisericii surori – română prin fire, română prin sânge, română prin limbă, care, ca un liman mântuitor, ne primește în momentul supremului pericol național la sânul ei” („Tribuna” din 25 septembrie 1913).

Un alt intelectual greco-catolic, Iuliu Maniu, la adunarea din 16 mai 1912 de la Alba Iulia, spunea: „Ni se răpesc 104 comune românești cu 76.000 mii de suflete care se predau pradă maghiarizării” avertizând că: „Au dreptul, Domnitorul (regii austro-ungari – n.n.) și papa, să facă oricâte episcopii, dar nu au dreptul să bage în sufletul nostru suflet unguresc. Pentru că dacă s-ar încerca asta, noi am rupe pecețile documentului, așa cum a spus Inocențiu (Inochentie Micu Klein – n.n.)”.

Din câte se vede, acești „mari români” nu au revenit la Ortodoxie, așa cum au spus, ci au slujit în continuare catolicismul chiar dacă o parte din parohiile unite erau supuse procesului de maghiarizare. De aici, reiese clar că, pentru ei, ideea națională se situa pe un plan secund, catolicismul fiind mai presus de orice.

Revolte-procese. În multe parohii românii și-au manifestat nemulțumirea prin revolte, mai ales în parohiile de la sate, ca urmare a măsurilor luate de episcopia unită de Hajdudorog de a introduce limba maghiară în biserică și în școli. Preoților care s-au alăturat țăranilor li s-au luat salariile. Pentru a-i intimida pe români, vicarul Jaczkovics Mihaly a făcut mai multe vizite în aceste sate, însoțit de jandarmi, intrând în biserici și, prin atitudinea lui arogantă, provocând scandaluri. Cei care s-au împotrivit au fost arestați și condamnați cu închisoarea sau amendați. Amintim procesul credincioșilor și al preotului Gheorghe Mureșan din

Moftinul Mic (Jud. Satu-Mare), în urma unei vizite a vicarului Jaczkovics Mihaly împreună cu prim-preotul Kepessy care, sosind la ora împărtășirii credincioșilor în Joia Mare din Postul Paștilor intră în altar pentru a face inspecție. De aici pornește un scandal; credincioșii trag clopotele, apoi sătenii îi bat pe jandarmi. Preotul, împreună cu 14 credincioși, au fost arestați și duși în acea noapte la Satu Mare pentru anchetă. Deși apărați de avocați români, în ciuda frumoaselor pledoarii, românii credincioși au fost găsiți vinovați și condamnați de către autoritățile maghiare.

Un caz asemănător s-a petrecut la parohia Doba (Jud. Satu Mare), într-o zi de vineri (14.04.1913), când, același vicar Jaczkovics a apărut împreună cu 16 jandarmi, în timp ce preotul Mihail Ciurdariu spovedea în biserică. Mulți credincioși așteptau să intre. Prim-preotul Kepessy vrea să pătrundă în biserică, dar credincioșii nu acceptă pângărirea Tainei Spovedaniei.

Vicarul și prim-preotul ordonă jandarmilor să-i admonesteze pe credincioșii care s-au împotrivit. Șapte tineri prezenți dezarmează jandarmii involburați și depun armele în fața lui Kepessy. În urma acestui incident, preotul Ciurdariu a fost condamnat la închisoare. În satele Sanislău și Resighea (Jud. Satu Mare), același vicar a fost întâmpinat cu nemulțumire de credincioși, unii aruncând în el cu noroi în momentul în care intenționa să intre în biserică sau în școală. Astfel de atitudini ale românilor uniți au avut loc în mai multe sate. Procesele au continuat; condamnările nu i-au speriat pe săteni. În cele din urmă, vicarul Jaczkovics Mihaly a fost nevoit să încheie „vizitele canonice”. Asemenea lui Jaczkovics, Gonczy Antal (un alt preot renegat, maghiarizat prin uniatism) a încercat să întreprindă misiuni în satele românești, dar a fost întâmpinat cu aceeași ostilitate.

Sătenii din parohiile greco-catolice românești au sperat că își vor putea păstra identitatea națională rămânând sub jurisdicția papei. Ar fi revenit la Ortodoxie pentru a-și apăra aspirațiile patriotice, dacă maimarii lor, ierarhii, ar fi făcut-o și ei. Din păcate, „marii” ierarhi români greco-catolici nu au avut curajul să facă acest lucru și iată rezultatele... Tulburările create au ajuns să fie discutate și în Camera Deputaților,

unde românii (uniți și neuniți) au susținut împreună cauza ideii de neam în ce privește satele respective. Guvernul maghiar susținea că în parohiile românești existau și credincioși greco-catolici maghiari și „*maghiarismul acestor greco-catolici maghiari din episcopiile române trebuie să fie asigurat*”.

În timp ce în parlament și în tribunalele maghiare se dezbăteau multe cazuri de genul celor amintite mai sus, s-a produs un fapt neașteptat. În ziua de 23 februarie 1914, la reședința din Debrețin a vicarului Jaczkovics Mihaly a sosit un colet în care era o bombă. În urma exploziei, vicarul și doi funcționari au fost uciși, iar alte 7 persoane rănite grav. Autorul faptei era Ilie Cătărașu, care s-a predat autorităților, spunând că gestul este cauzat de felul în care românii uniți sunt supuși unor tendințe de maghiarizare prin școală și biserică, împotriva voii lor.

Consecințe. După eliberarea Ardealului (în 1918), parohiile românești au revenit la fostele lor episcopii. Deja se simțeau influențe ale introducerii limbii maghiare în biserică și școală. În parohiile rămase pe teritoriul Ungariei, maghiarizarea s-a produs astfel încât astăzi foarte mulți dintre români, încă de atunci, nu mai vorbesc limba română, nu mai gândesc și nu mai simt românește...

În perioada interbelică, atunci Ardealul era în posesia Statului Român, se spera într-o reviziune cât mai grabnică. Publicația „Pesti Hirlap” din 24 septembrie 1935, relatează aspecte ale asociației generale a greco-catolicilor din Ungaria interbelică printre care și următoarele: “*Greco-catholicismul maghiar împlinește o mare misiune. Prin el ne întindem brațele spre frații rupți de la sânul nostru și îi atragem spre noi. Greco-catolicii unguri săvârșesc prin mișcarea revizionistă o operă de pioni... care poate face mari servicii patriei prin asimilarea nemaghiarilor de lege greco-catolică în cazul că se va întâmpla reviziunea*”.

Speranțele revizioniste s-au materializat în mică măsură, în timpul celui de-al doilea război mondial, când Ardealul era din nou sub ocupație străină. Autoritățile maghiare au încercat readucerea sub episcopia de Hajdudorog a parohiilor greco-catolice românești. Acest lucru nu a mai avut loc și, odată cu sfârșitul războiului (și cu atât mai

mult după desființarea Bisericii Unite de după 1948), reviziunea prin greco-catolicism a luat sfârșit în Transilvania. Pentru o parte a maghiarilor, speranțele încă mai „ trăiesc ”.

Încercare eşuată. Văzând autoritățile maghiare rezultatele obținute prin episcopia greco-catolică de Hajdudorog, guvernul horthyst intenționa să înființeze și o mitropolie ortodoxă maghiară pentru credincioșii neuniți din teritoriile aflate sub stăpânire. Această mitropolie s-ar fi dorit a funcționa după modelul celei de la Hajdudorog. Se urmărea introducerea limbii maghiare în bisericile și școlile ortodoxe. A fost desemnat ca șef al Bisericii Ortodoxe Maghiare cu reședința la Munkacs preotul Mihail Popoff – fost preot militar din armata țaristă. Sub jurisdicția acestuia au fost trecute câteva parohii din episcopia Aradului, care își continuau în ascuns legăturile cu episcopia ortodoxă de Arad.

Pe acest Mihail Popoff niciun ierarh ortodox nu a vrut să-l hirotonească, astfel încât biserica înființată de Horthy nu a avut întâi stătător și nici continuitate canonică, nefiind în comuniune cu niciuna dintre patriarhiile ortodoxe existente canonic. Această inițiativă s-a spulberat odată cu încheierea celui de-al doilea război mondial.

BIBLIOGRAFIE:

Ciuhandu Petru, *Pentru împăcarea româno-maghiară*, Editura Buna Vestire, Beiuș 2004;

Ciuhandu Petru, *Biserica Ortodoxă Română și Biserica Greco-Catolică în fața neamului*, Editura Schitul Ortodox Huta Finiș, 2004;

Păcurariu Mircea, *Uniația în Transilvania în trecut și astăzi*, Editura Episcop Nicolae Popovici, Oradea, 2006;

Păcurariu Mircea, *Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului*, Editura IBMBOR, Sibiu, 1986;

Roșca Nuțu, *Ortodoxie și pseudouniație*, Editura Axa 2010;

Voicu Constantin, *Biserica strămoșească din Transilvania în lupta pentru unitatea spirituală și națională a poporului roman*, Sibiu, 1989;

Revista „*Legea Românească*”, nr. 20, p. 177, anul 1935.

